

széleskörűség kiadó.
 Költészet és nyomda
 Kolozsvár, St. Baron
 Pop (Brassai-utca) 10
 Telefon:
 Szerk. és kiadóhivatal
 977, 228 és 1047
 N. Sz. — — — 228
 Az árak a pályaudvar-
 ra és vidéken is 10%
 ártérségekben — — 5

UJ KELET

Dr. Ramasetter Róbert
 Disztér 2. II. 8.

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELO FIZETESI ARAK
 Romániában

Egész évre — — 1050
 Félévre — — — 550
 Negyedévre — — 290
 Egy hónapra — — 100
 Az előfizetési ára „Föld”
 című folyóirattal együtt
 hav-kétfelével drágább
 Csehszlovákiában
 Egy hónapra — ck 40—
 Egy szám ára — ck 2—

1926 junius 4 Péntek

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 118 szám

5686. Szívan 22

A lengyel válságigaziolói

Nagy általánosságban mindenütt az a köz-
 tudat él, hogy a lengyel forradalomnak kiváló
 leg politikai és katonai okai voltak. Pedig az
 elégtelenség kibővítéséhez legalább is ugyan-
 olyan mértékben hozzájárultak gazdasági moti-
 vumok is, amelyek közvetlen függvényei voltak
 az általános zavaroknak.

Még a Vitos kormány idején, április 24 én
 a lengyel hivatalos lapban megjelent egy ren-
 delet, amelynek értelmében az adókat termé-
 szetbeni szolgáltatásban kell leróni, még pedig
 szénben és gabonában. Az új fizetési köztér-
 mének értékeit a kormány esetről esetre állá-
 pítja meg. Ez a rendelet, amelyhez hasonló
 csak a 30 éves háború idejében adtak ki a ha-
 daskorú fejedelmek, karakterisztikusan jellemzi
 Lengyelország helyzetét. Az állam közvetlenül
 belelyul a termelő vagyona és — most is
 főleg a tulnag hadügyi büdzséről van szó —
 azt veszi el magának, amire szüksége van.

Lengyelország lakosságának 70 százaléka
 hiszda, aki a földosztáskor csak földet kapott,
 de felszerelést nem és így termelni sem tud,
 viszont az adók egyre terheesebbek, mert az
 államnak sincs pénze. És most azt a kevés
 gabonát is, ami megterem, elveszi a kincstár.
 A vilápiaci gabonárák súlyos csökkenése mellett
 Németország versenye is arra kényszeríti a
 parasztságot, hogy alárnyon áron adja el
 tavalyi termésfőleségét, mert különben nem
 tud megélni.

A bizgardsztály elszegényedését megérzi
 az ipar is, mert Lengyelországban alig akad
 kifizetés vevő, a külföldi terjeszkedést pedig
 a zloty stabilizálására kísérletként életbe léptet-
 té rendszabályok teszi lehetetlenné. Grabsky
 pénzügyi rendszere nagyon veszedelmes és
 nonszadalmas volt. A lengyel bank kismennyi-
 ségi aranykészlete a bankjegykibocsátás korlá-
 tozását parancsolta. Mesterséges pénzhány állott
 be, amely üzembeállításra kényszerítette az
 ipari üzemeket.

Vitos mindenáron aktív kereskedelmi mér-
 legzet akart és ennek érdekében elkoboztatta a
 külföldi valutákra szóló csekket a határ-
 állomásokon átutazóktól. Az ipar számára egyet-
 len értékesítési lehetőség maradt: eladni a
 gépeket Csehszlovákiának, Magyarországnak és
 Oroszországnak, persze az állam tudta nélkül.
 A termelőüzemek összeroppanásának két súlyos
 következménye lett. Az egyik az, hogy vál-
 ságba jutott a szénipar, amelynek szerencsétlen-
 ségére éppen mostanában járt le Németorszá-
 gnak az a jóvátételi kötelezettsége, hogy a
 lengyel szén egyrészt vámmentesen engedje
 importálni. Ez a kedvezmény tette ugyanis
 eddig külföldön is versenyképesé a lengyel
 szenet, amely azután összes piacait elvesztette.
 A termelőipar és a szénipar elbocsátott mun-
 hásoz óriási száma csak fokozta ez a nyomort,
 amely a mezőgazdaságot már hónapok óta
 uralma alatt tartja.

E két malomkö, a tönkrement mezőgazda-
 ság és az alig vegetáló ipar között a zloty tör-
 véyszerűen indult zuhanásnak. Annak ellenére,
 hogy a cirka 400 millió zloty deficit ellensz-
 lyozására a Vitos kormány félmilliárdal redu-
 kálta az állami költségvetést, a zloty leromlá-
 sá az a takarékoságot illuzióriussá tette, mert az
 állam szükségletei jóval meghaladták az elő-
 írtakat. A deficit tehát csökkenés
 helyett egyre veszedelmesebb méreteket öltött.
 A parlament, bár nagyon széles közjogi ha-
 talma van, képtelen volt megfelelő eszközöket
 találni az inszég helyzet szanálására. A forra-
 dalom veszedelme és a nyomorgó tömegek bol-
 dovalom veszedelme olyan közelállónak látszott, hogy a
 szocializáció olyan közelállónak látszott, hogy a
 katonaság szociális megbízhatóságához is kétség
 fért. És az ország külpolitikája, — mely sem

Németországgal, sem pedig Oroszországgal nem
 kereste a kibékülést, sőt úgy a danzigi kérdés-
 ben, mint az oroszbarát balti államokkal való
 viszonyában intranzigens konzervatív álláspont-
 tot foglalt el, — azzal fenyegetett, hogy a
 belső bolsevizálódásnak külpolitikai követke-
 zményei is lesznek.

Ebben a kritikus pillanatban robbant ki a
 Pilsudszky-féle akció, amelynek politikai vo-

natkozási mögött az agrárkrízis, az ipari és
 kereskedelmi válság, valamint a valutakrízis
 ágaskodik fel. Nyomor és munkanélküliség
 a tünetek ezek a nagy betegségek, amelyet
 nem lehet pusztán fegyverrel kikurálni. A
 probléma, hogy az új rezsim milyen gyógy-
 módokkal tud majd Lengyelországon segíteni,
 még mindig nyílt kérdés marad a parlamenti
 választások utánig.

Ma tartják meg a megyei választásokat

Ujabb részletek az új városi törvénytervezetről. A politiaáló tiszteket
 a hadseregből való kizárás veszedelme fenyegeti

(Cluj Kolozsvár, junius 3. Az Uj Kelet tu-
 dósítójától.) Bakaresi távirat alapján közöltük
 a „Diminsata”-nak azt a feltűnést keltő hírét,
 hogy a kormány a liberális közigazgatási re-
 form felfüggesztésével fel akarja oszlatni az
 összes községi tanácsokat és a községi közigaz-
 gatás részére örökös muniopaliális minisztériumot
 szándékozik felállítani. Ez az új minisztérium
 a kormány közeli átalakuláskor fogja műkö-
 dését megkezdeni Trancu Jasi vezetése mellett.
 Hír szerint az új minisztérium megteremtése
 csak egyik fejezete lesz annak az állítólag
 széleskörű autonómiának, amelyet a kormány
 adni akar a törvényhatósági városoknak. A je-
 lenlegi városi tanácsok — a „Diminsata” sze-
 rint — egyáltalán nem konveniatúnak a kor-
 mánynak, amelyet bármikor meglepetések ér-
 hetnek még akkor is, ha a polgármestereket
 cserélnék ki csupán. Az interimális községi ta-
 nácsok tervbe vett kinevezése azonban meg-
 szilárdítaná a kormány országos helyzetét.

Ma lesznek a megyei választások

Ugyanezt a hírt fogják adni a ma kez-
 dődő megyei választások is. Az ellenzéki pár-
 tok ugyan azt remélik, hogy az Averescu kor-
 mány úgy fog járni, mint ahogy Bratianu
 megjárta a mezőgazdasági és a községi választá-
 sások alkalmával. Erre a reményre az ad tá-
 pot, hogy a megyei bizottságok mindenkor

fellegvárai voltak az ellenzéki akcióknak. Te-
 kintve azonban a kormányuk a parlamenti
 választásoknál követett taktikájára, valószínű-
 nek látszik, hogy a megyei választások leg-
 alább is megközelítőleg ugyanezt az eredményt
 fogják meghozni. Miadsenetre döntő befolyás-
 sal lesz a választások kimenetelére az, hogy az
 egyes listák jelöltjei milyen elbírálás alá esnek
 a szakértelem, köteleességűdás és tisztakezűség
 szempontjából. A megyei bizottságok tagjainak
 működése ugyanis közvetlenül érinti a vá-
 lasztókat.

A katonaprefektusok kérdése

A megyei tanácsok megválasztásával kap-
 csolatban a hadügyminiszter elhatározta, hogy
 julius elsejéig a kormány feltétlenül meg fogja
 oldani a katonaprefektusok kérdését. A meg-
 oldási terv szerint a kormány felszólítja ezeket
 a prefektusokat, hogy vagy a hadseregtől, vagy
 pedig a közigazgatástól váljanak meg.

Mircseu hadügyminiszterhez számos panasz
 érkezett, hogy sok helyen a tisztek beleavat-
 koztak a választásokba. A hadügyminiszter
 rendeletet adott a hadtestparancsnokságoknak,
 hogy július 10 ig állítsák össze ama tisztek
 névsorát, akik beleegyeztek a választási küz-
 delmekbe. Hír szerint a hadügyminiszter azokat
 a tiszteket, akik politikai agitációban részt
 vesznek, el akarja távolítani a hadseregből.

Magyar monarchista puccskészülődést leplezett le egy bécsi ujság

(Bécs, junius 3. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A „Wiener Allgemeine Zeitung” „Egy meg-
 hisült puccs” cím alatt feltűnést keltő budá-
 pesti jelentést közöl, amely szerint a magyar
 fővárosi politikai körökben az a hír terjedt el,
 hogy a szélsőséges legitimista vezetők: örgróf
 Pallavicini György, gróf Sigray Antal és
 Rakovszky István külföldi utazás ürügye alatt
 Genfben akartak menni. Az volt a tervük, hogy
 ottani összeköttetéseiket felhasználják arra,
 hogy a csehszlovák kormány képviselőjével tár-
 gyalásokat kezdjenek. A terv szerint Csehszlo-
 vákia mai területe, továbbá Magyarország,
 Horvátország és Ausztria egységes birodalomná
 alakul.

amelynek királyságát a csehszlovák kor-
 mány közreműködésével Ottó vette volna át.

A lapjelentés szerint, amennyiben a genfi meg-
 beszélések bizonyos eredményre vezetnek volna,
 a magyar legitimisták azonnal értesítették volna
 Zita királynét, hogy megtegyék a szükséges
 lépéseket.

Ugyancsak a magyar szélsőséges legitimista
 körökből úgy értesül a bécsi lap tudósítója,
 hogy a csehszlovák és francia sajtótámadások
 a frank-ítélettel kapcsolatban, továbbá Ra-
 kovszky Istvánnak ugyanebben az időpontban
 a magyar nemzetgyűlésen Bethlen ellen inté-
 tett súlyos támadása ezzel a tervvel vannak
 kapcsolatban.

A bécsi lap hírérol már szerdán délben sut-

toztak a magyar parlament folyosóján. Egy-két
 teljesen beavatott kormánypárti képviselő ti-
 tokzatosan mesélte, hogy Sigray és Pallavicini
 már el is utaztak Genfben. A fantasztikus hírt
 azzal akarták alátámasztani, hogy egy másik
 bécsi lapnak néhány nappal ezelőtt megjelent
 hasonló tendenciájú híret is most kezdik kom-
 mentálni.

Eszerint Ottó főherceget rövidesen ki-
 rállyá kiáltatják ki Csehszlovákiában.

Ezt ugyanis a Habsburgok házi törvénye teszi
 lehetővé, amely Csehszlovákiára nézve 14 éves
 korban állapítja meg a Habsburg-ház tagjainak
 nagykorúságát.

A „Wiener Allgemeine Zeitung” értesülései
 szerint Benes külügyminiszter is folytatott
 ilyen irányban tanácskozásokat az illetékesek-
 kel. A budapesti lapok munkatársai fel akarták
 keresni az ügyben szereplő három legitimista
 vezető politikust, de csak Rakovszky Istvánnal
 sikerült beszélniök, mert Sigray és Pallavicini
 állítólag dunántúli birtokaikon tartózkodnak.
 Rakovszky csak ennyit mondott az érdeklődő
 újságíróknak:

— Tessék annak a bécsi lapnak megsürgő-
 nyözni, hogy számár.

Vass Józsefnél is érdeklődtek a lapok
 munkatársai, ugys mint miniszterelnökhelyet-
 tesnél, ugys mint legitimista vezérnél. Vass
 József nevetve jelentette ki, hogy egyik min-
 ségben sincs tudomása ilyen puccstervről és az
 egész hírt fantasztikus kohlománynak tartja.

2.50 a lei Zürichben! Ez a kalkulációs alapom! E miatt a harisnyák és keztyük árait 20%-al leszállítottam! Sipos, Reg. Ferdinand-ut 8 szám.

A nyomorgó Páris

Páris, június 3. A Rue de Chemin Vert sarkán az Új Hadseregének van egy kicsiny propagandaterme, ahol a jótékonykapitányai és hadusgyal szövegek dobszó és trombitaharsonga között antikoholista előadásokat tartani a derék párisiaknak. A múlt hét valamely estjén, az utolsó előadás után két lerongyolt aggyastyán kopogtatott a terem füvegajtáján, mert benne még égött a lámpa: az Új Hadseregének ezredese, a faredhatatlan Monsieur Peyron dolgoztatott még.

A két vén csavargó egész nap éhezett. Agg tagjaik csikorogtak az esőtől a végező kétségbeesés vitte őket a gondolatra, hogy bekopogtatnak ezen az ablakon. A derék Peyron, ki éppen távozóban volt, nem tudott rajtuk segíteni. — „Eh mit! Aludjanak itt ma éjszaka...”

És a két aggyastyán boldogan leheveredett a piszkos padlón a nagy kályha elé, melyben az utolsó előadásról még véres szemét meresztette a parázs. A takarító asszony eresztette ki őket hajnalban, amikor az előadótermet rendezésedni jött. Nem tudom, mely utakra, a nagy Páris mirő csatornáiba vonszolták tovább nyomorúságuk rongyait a kelő áprilisi napon.

Másnap új vendégek jöttek... A derék Peyron mit tehett volna velük? Beeresztette valamennyiüket.

Őt kinyújtózkodtak padlón, padokon: a Chemin Vert-i menhely megalkult.

Mint Párisban legtöbbször: a közhatalom közönye mellett a jótékonykapitány, a szociális segélyt, egy ötlet, egy egyéni iniciativa teremtetle meg. Most már kétszáz vén koldus éjjelezik az Új Hadseregének Chemin Vert-utcai előadótermében minden éjszakán.

A Boulevard St. Germain egy padján tegnap délelőtt a rendőrök rástak fel egy össze roskadt, cafatos csavargót, aki részegnek lát szott, holott az éhségtől támo lyogott csupán. Az örszobán igazolta magát, Lucien Teulade nyugalmazott százados. Valamikor a St. Cyr-i hadapródiuskolát járta ki, végigküzdött tíz gyaratni háborút, a forró égőv betegségei szolgálatképtelenné tették, most nyomorékul, polgári

ruházat nélkül évi 2.800 papirfrank nyugdíjből kellene megélnie...

...is elmehet a Rue de Chemin Vert-i nyomortanyára. És hovatovább elkísérhetik aktív tisztársai is. Franciaország hatszázötvenezer embert tart állandóan fegyverben, hadat visel Marokkóban, Szíriában, melholnap Kok kináiban is, nem szóva a megszállt német területekről. Európa legnagyobb haderege, egyúttal legelőcsőbb hadserege is az övé: évi négy millió papirfrankba kerül.

Falénél is kevesebb, mint akár Angliának, 175 000, vagy az Egyesült Államoknak 128 000 emberből álló hada.

A papirfrank kuruzsát London és Newyork egyre alacsonyabban jegyzi és a párisi garnizon főalásbb tisztjei az éjszaka demokratikus sötétjében, mint taxifőfőrök és kocsmosók' lelek becsületet mellékeresést. A 31. gyalogezred három tisztje éjszakánként csomagoló egy nagy divatruccog raktáiraiban és van aktív tiszt nem egy, aki lecsét vesz a vargánál vagy a szabónál.

Radics István újra megszegte a hallgatási tilalmat

Pasicsról elmondott minden rosszat

(Zágráb, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Radics István ígérete ellenére, hogy teljesen visszavonul egy időre a politikától, tegnap újabb két négygyűlést tartott, amelyeken a régi elszántsággal támadta Pasics Nikoltát és a radikális párt több vezető-tagját. Az első gyűlés Kányecson volt, amelyen vagy ezer ember előtt beszélt Radics István.

Radics István először a zombori botrányos gyűléssel foglalkozott. Zomborban szerinte azért tüntettek, mert a nemzetiségek mellett nyilatkoztak a szónokok. A parasztpárt nem nagy külön programmal a nemzetiségek közé. A jogokat nem mérik egyformán és a nemzetiségeket jobb helyzetbe kell hozni.

Ugyancsak vasárnap tartott négygyűlést Radics István Belgrádban is. Ezen a gyűlésen erősen támadta Nikoia erdőügyi minisztert.

— A horvát parasztpártot sem kerülte el a korrupció — mondotta Radics — és a mi pártunkban is van két-három ember, akik a korrupció híveivel tartanak. A parasztpárt miniszteri között is van egy, akit nem tühetek tovább a kormányban és en Nikoia erdőügyi miniszter. Abba, amit a radikálisok csinálnak, mi nem szólhatunk bele, azonban saját pártunkból ki kell zárni azt, aki el-

A Champ de Mars tisztikaszáryáiba, Vincennes-i erdőbe és az Ecole Militaire terméibe betöltöködtet kenyérgondok szétaposták a Quartier Latin romantikáját is. A frank és az orosz államkölesön csödjé koldussá tette a histörést, hinek fa ma is egyetemet jár, de a maga kenyereén kell, hogy megéljen.

Szolgáznak meg a diák, munkásnak, pincérnek, csomagolóznak. Éppen most olvasom egy negyedéves medikus hirdetését, aki hotel-szolgáznak, vagy cipőtisztítóknak ajánlkozik. Vidámabb életet választott a három „normalien”, akik egy jazzband zenekart alakítottak, hogy megfizethessék magas tandíjjaikat. És talán mindnél kurióziusabb Alexandra Pecker esete, aki negyedéves joghallgató, tanácsadó a Folies Bergéren és a leleli farangon a Muisse-Halok királynőjévé is megválasztották. Mondják, hogy a római jogot szokta olvasni az öt-tőzében két attrakció között...

Ó legalább kikerülte a Rue du Chemin Vert-i asylymot!

B. K.

len védik merültek fel és akinek a miniszterségét a radikálisok erőszakolták ki. A korrupciós bizottságban Pasicsnak öt személyes híve van és így szerinte remény sem lehet arra, hogy a visszavonulást kiderítsék és megtorolják.

Mint Belgrádból jelentik, kormánykörökben, de különösen azonban a radikálispártban igen kínos feltűnést keltett Radics István újabb támadása Nikoia ellen és ettől még súlyos kompromissziókat várnak a politikai helyzetben.

Tavaszi ujdonságok
megérkeztek

Neumann M.
ferfi- és fiuruha-áruhaza
Cluj, Piața Unirii (Pötér) 14

Akiba

Irtá Giszkalay János

Lehetetlen volt észre nem venni Akiba életmunkásságának ezt a céltudatos nemzetmentő karakterét és a kortársak rajongó tisztelettel adóztak a zseni céltudatosságának. Az egykori följegyzések szinte versenyeznek a keleti pompában ragyogó kifejezésekben, ha Akibáról esik említés. Egész Zsidóországban, — mondja az egyik ilyen följegyzés, — nem volt hozzá hasonló ember, a szive ugy fődött szent és messze szárnyaló gondolatokat, mint a szent függöny a templom szentek-szentjét, ha ő kevesbedik, akkor a Törvény kevesbedik, akkor a bölcsesség kevesbedik...

Mindez pedig annál káprázatosabb volt, mert Akiba, szinte a kortársak szeme előtt tünt föl a semmiből: nem apránként növekvő, hanem egyszerre teljes és hirtelen ragyogással mint valami üstökös csillag. Akiba ébredése és zenitje között alig néhány esztendő telt el. Szinte pontosan meg lehet állapítani. A keresztény idősámítás 50-ik éve körül született. Jeruzsálem pusztulásakor, tehát (70-ben a ker. i. u.) körülbelül 20 éves volt. A negyvenedik életévéhez már közel járt, amikor végzetes szerelembe esett. Addig, husz hosszú esztendőn keresztül Kalba Savua műveletlen juhászlegénye volt. Negyven éves volt akkor, amikor szerelme biztatására tanulni kezdett. Ez a keresztény idősámítás 90-ik éve körül volt. (70+20) De 96-ban már olyan országosan elösmert tekintélyt ért el, hogy egy súlyos fontosságú római követségjárásnál a Szanhedrion elnöke II. Gamliél őt is maga mellé vette. (Erről egyébként még bővebben lesz szó.) Összesen tehát hat esztendő mulott el és a műveletlen, darabos uhászlegény a zsidóság legnagyobb tudós te-

kintélye, jogalkotója, kodifikátora, filozófusa és szellemi vezére lett. (Ellentétben Grätz-el, aki Akiba tanulóveit hosszabb időre teszi.)

A fórumon vitatlan tekintély lett a hajdani juhászlegény. Vajjon mi lett belőle otthon, a családi élet négy fala között? Anyagi jólétben, bő gazdagságban, országos hírnévben maradt továbbra is a rajongó, szerelmes juhászlegény, a drága nagy gyerek, akinek száján mindig ott ült az öntudatlan mosoly és meleg, barna szeme végtelen szerelmmel tapadt belé Rachel nagy, fekete szemébe. Vajjon Rachelnek meg nőtt-e újra dus, fekete haja a hat esztendő alatt, vajjon cse'edi munkában érdesre maródot keze visszakapta-e hajdani lágyágát és finomhajlásu vonalait? Bizonyára igen. A cselédi sors nem tartott nagyon sokáig és négyesztendei jólét, négyesztendei boldog szerelm bőségesen vissza tudja adni azt, amit kétévi nyomorúság lekoptat a testi szépségből. Rachel ugyanolyan szép volt, mint akkoridőben, amikor a pásztorlegény szívet olyan nagyon megejtette, — vagy talán még szebb, mert az arcán, a szemében ott ült az anyaság nagy meleg boldogsága. Két gyermekéről hiteles adatunk vannak, az egyikről, mert a haláláról a Talmud is megemlékezik, a másikról, mert későbbi időkben méltóanak mutatkozott nagynevű apjához: Józsefnek hívták, József ben Akiba.

És Akiba, a szerelmes nagy gyerek, talán csak olyankor tudta néhány pillanatra elfelejteni zakatoló gondolatait, egyetlen cél felé koncentrált ösztönös igyekvéseit, zsidó lelkének fojtott lázadózsait, titkolt tervekét és nagy vívódásokat, amikor dudoros homlokát lassan már szürkülő kemény fejét beléhajította szerelme asszonya ölébe.

Szívet gyönyörködítő kép lehetett az: a zsidó fórum legnagyobb tekintélye, a szellemi gigász, az öles óriás, földre kuporodik és egy kicsiny asszony ölébe hajtja a fejét... Ilyenkor aztán újra gyerek lett, fészket szedő juhászlegény, Eaekek Eaekeket harsogó szerelmes pásztor: egész ember, akinek lelkét maradéktalanul ki tudja tölteni a legszentebb emberi érzés. Talán épen Javné utján történt: a nemzetgyűlés, a Szanhedrin befejezte ülését, a tudósok, rabbi lassan szállingozva, kettésével-hármasával hagyták el az üléstermet és még az utcán is vitáztak egy-egy súlyos kérdés fölött. Akibát egész csoport vette körül, mindenki őt akarta meggyőzni, mindenki arra várt, hogy önéki adjon igazat és Akiba csak ment, gondolataiba merülten, száján az örök öntudatlan mosoly — és talán nem is hallotta a kísérői hangos vitaközszását. Egyszer csak valami aranyműves műhely hark, finom zaja üti meg a fülét. Akiba megáll — maga se tudja miért, körülnéz aztán egy bocsánatkérő mosollyal hirtelenül otthagyja tudós barátait és berobban a műhelybe. Ott az aranyműves asztalán meglátott valamit és valami régi régi minisztercencia ellenállhatatlan erővel villant keresztül a lelkén. Aztán gyorsan, gyorsan baha, amilyen gyorsan csak hatalmas teste bírta és a száján, a csinytevő gyerek pajkos, titkolózó mosolya. Rachel épen a gyereket szoptatta. Akiba a sietéstől talán kisé lihegve állt meg előtte, szó nem hagyta el a száját, csak nézte az anyát és a gyermeket, hosszan, mozdulatlanul és a száján egyre ott ült a pajkos mosoly. Rachel kérdő csudálkozással emelte rá nagy, fekete szemét.

És akkor aztán Akiba lassan lehajolt hozzá, mintha valami fontosat akarna sugni a szerelme fülébe — de nem sugott semmit, hanem egy halk mozdulattal valamit rálopott Rachel

Pasztill

Az ér megfa

(Bucuresti Bukar tudósítójától.) Az elszakadás volt Prahóban znbogó viz csattott és a Cosenic-sen elpusztította. Asszony, amikor lát szeszony, amikor lát forog, gyermekével elé. A zngó ár sod kapta az asszonyt. A vihar a Campina fával megrakott vas kományt a Prahova szórta.

A ploest—predele átszállással bonyolító vasuti vonal sok helyen. Az esti expressz és Piatra Oit Caimen folytatta további útját. A bukaresti exp

Letartó

Egy egészségüg

(Drezda, június 3)

A szászországi Weese Robert Boehme egész alapján, hogy harmadik ros özvagyét még 191 dászat alkalmával elő meggyilkolta. A letartó feltűnést keltett. Boe praxisis fölött rendelkezélt és sok pénzűt pazar

Elő hízassága is t ért véget. Elő felesége tgedett meg és várath nő vagyonát az orvos asszonytól származott le is hozzányult. Emiatt f heves üszszitások voltak. Boehme kénytelen nemskára az orvos egy házasságot kötött. Mar viselt dolgsiról és sofar tek kifejezést, hogy Boe tes halálai halt meg. A tartozói előtt gyabran

nyakába. Az „arany csak akkor veste észre láncc megcsiklandozta a példmivű aranyére szálem képe volt kive — és Rachel, a két g mint egy szerelm-s há az ő nagy embere ne napokat, keserves ny vargást, zsuppágyon l amikor egyszer fájt neki: Hajh, volnék zsálemet akasztának a Minden boldogsága eg szu kacajba robbant talán ugrándozott is, gyerek, akinek ilyen

Mondom: talán ig mézesetesen nem írja egész esetet is csak u más apropóból emliti hogy az „arany Jer hogyan kiszivárgott csak asszony volt ké Gamliélnek, a Szan is tudomást szerzett mére hányta a férjét ilyen szép ékszert ven Gamliélnek még csak azonban komoly szav nek kis irigykedése asszony bizony meg aki a férjéért még a (Talm. Jeruzsálem. S)

Ilyen volt Akiba, zött, a szell-móriás, s De nemo-ak otthon. den igaz zseninek, l

Pusztító felhőszakadás a Prahova völgyében

Az ár megfullasztott egy asszonyt és gyermekét. Kolozsvárra hét órai késéssel érkezett a bukaresti expressz

(Bucuresti Bukarest, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt éjjel borzalmas felhőszakadás volt Prahova völgyében. A patakokban zuhogó víz csakhamar számos házat elöntött és a Cosenic-Breassi vasútvonalat teljesen elpusztította. Egy Stana Paraluta nevű asszony, amikor látta, hogy a háza veszélyben forog, gyermekével a karjában, kilépett a ház elé. A zúgó ár sodra gyermekével együtt elkapta az asszonyt és telefullasztotta a vízbe. A vihar a Campina-Baicou vasútvonalon tíz fával megrakott vagonot sodort el és a farakományt a Prahova mindkét oldalára szerte-szórta.

A ploesti-predeali vonalon az árvíz miatt a szállással bonyolították le a forgalmat. A vasúti vonal sok helyen teljesen hasznavehetetlen. Az esti expressz Ploesttől visszafordult és Pitra Ol Caimeni felé vett kanyarodónál folytatta további útját.

A bukaresti expressz, amely tegnap este

kilenc órakor indult el a fővárosból és amelynek délelőtt tizenegy óra harminc perc-kor kellett volna beérkeznie Kolozsvárra, ma délután félhét órakor, tehát hétórás késéssel érkezett meg. Az expressz nagyarányú késése már a kora délutáni órákban riadalmat keltett és ezzel kapcsolatosan olyan fantasztikus hírek is keletkeztek, amelyek arról tudtak, hogy az expressz alatt beszakadt a prahovai híd és ezért nem tudja utját folytatni. Ezek a hírek, amint később kiderült, minden komoly alapot nélkülöztek, mert csupán az történt, hogy Bukarest és Predeal között az egyik vasúti híd a nagy esőzés miatt megrongálódott, úgy, hogy az expressz nem folytathatta útját Kolozsvár felé, hanem visszatért Pitestlig és körülötte Nagyszében—Kiskapuson keresztül vette meg az utat. Az üzlethezetőségétől nyert értesülésünk szerint a hidat időközben sikerült rendbehozni, úgy, hogy Kolozsvár és Bukarest között ismét normális a forgalom.

Letartóztatták a szászországi kékszakállt

Egy egészségügyi tanácsos meggyilkolta gyermekét és harmadik feleségét

(Drezda, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szászországi Wexensteinban letartóztatták dr. Robert Boehme egészségügyi tanácsost, azon gyanu alapján, hogy harmadik feleségét, Trips butorgyáros özvegyét még 1916. szeptember 22-én egy vadászat alkalmával előre megfontolt szándékkal meggyilkolta. A letartóztatás Szászországban óriási feltűnést keltett. Boehme tanácsos nagyon kis praxisis főként reudelkedett, ezzel szemben nagylábon él és sok pénzt pazarolt.

Első házassága is titokzatos körülmények között ért véget. Első felesége Laura Bebler hirtelen betegedett meg és váratlanul halt el. A duszadag ró vagyont az orvos elpazarolta és az asszonytól származott leányának anyai örökségéhez is hozzányúlt. Emiatt fiatal lánya és apja között heves összecsúszások voltak napirenden és végül Helena Boehme kénytelen volt apját beperelni. Utána nem sokára az orvos egy Kopisné nevű asszonnyal házasságot kötött. Már akkor sokat beszéltek Boehme részéről dolgairól és sokan annak a gyanúnak adták kifejezést, hogy Boehme felesége nem természetes halállal halt meg. Az asszony ugyanis hozzá tartozó előtt gyakran említette, hogy férje meg

akarsja őt mérgezni. E hírek zfelések a második feleség felébe is eljutottak és dacára annak, hogy Boehmmel való házasságából két gyermeke származott, elhatározta, hogy elhagyja férjét, visszatér szüleihez, nehogy hasonló sors érje, mint urának első feleségét. A gyermekek ottmaradtak apjuknál, egy napon azonban az egyik fiút megfojtva találták a lakásban.

Az a gyanu merült fel, hogy Boehme fojtotta meg a gyermekeket olyképen, hogy orrát és száját mindaddig fogva tartotta, míg a halál ke nem állott. A gyermek temetésére elment a válófélben lévő asszony is, akit azonban brutális férje nem engedett a ravatalhoz eem.

Az asszony, miután válóperükben kimondták a végleges válást, elmondotta, hogy Boehme javarészt a hozományul adott vagyonnak elherdálta. Válás után Boehme egy harmadik asszonyt vett feleségül, a már említett Trips butorgyáros özvegyét. A házasság t követő nspokban már megkísérelte a harmadik asszony vagyonát megkaparítani. Minthogy az új feleséget figyelmeztették a tanácsos multjára, az asszony semmiképen sem akart nagyobb pénzüszségeket rendelkezésére bocsájtani. Ez napról napra

elmérgesítette a házaspár közötti viszonyt. A háboruban dr. Boehmének be kellett volna vonulnia. 1916-ban hazajött és akkor sikerült az asszonytól nagyobb összegeket kicsalni. Amikor az asszony követelte a pénzt, Boehme rászánta magát, hogy kis ingatlanát ráírassa az asszonyra.

1916 szeptember 22-én Boehme vadászatot rendezett és reá akarta birni feleségét, hogy vegyen részt a vadászatban. Ekközben történt, hogy az asszonyt halálosan megsebeztek. Kint az erdőben férj és feleség között nagy jelenetek voltak, egymást annyira szidalmazták, hogy az erdősz, aki őket elkísérte, másfelé vette útját, hogy ne legyen szemtanúja a házaspár össze-külböztetésének. Az erdősz azonban abból az irányból, ahol az egészségügyi tanácsos és felesége mentek, lövést hallott és nem sokára rá kétségbeesett segélykiáltásokat. Visszasietett és ott találta dr. Boehmés és feleségét a földön elterülve. Boehme nem sokára felemelkedett, míg felesége, akinek a fegyver egész ső étkészlete arcába csapódott, vértől elborultan ottmaradt a földön s meghalt mielőtt bevitették őt egy kórházba.

Akkoriban dr. Boehme azt mondta az erdősznek, hogy az eset véletlenségen mulott. Cipőjének fűzője kioldódott, ebben megakadt, elterült és közben fegyvere elslúlt. Már akkoriban vizsgálatot indítottak Boehme ellen, amit későbbben beszüntettek. Azóta az orvos ellen újabb gyanúk merültek fel, nevezetesen, hogy második házasságától származó fiát meggyilkolta. A drezdai rendőrség újabb diszkrét nyomozásokat folytatott az egészségügyi tanácsos ügyében és megállapította, hogy Boehme egy alkalommal feleségét le akarta lökni egy szikláról, hogy ilyen módon szabaduljon meg tőle. Akkor azonban az asszonyt, arra-járó turisták mentették meg. A büntetőhatóságoknak az a meggyőződésük, hogy Boehme feleségétől azért akart megszabadulni, mert hozzá akart jutni nagy vagyonához.

Gyönyörű művészi

fényképeket

készít kertben és hangulatos műtermében

Bátyi Lajos, Monostor-ut 7.

Prefektura mellett

nyakába. Az „arany Jeruzsálem“ volt. Ráchel csak akkor vette észre, amikor a finom aranylánc megcsiklandozta a nyakát. Szeme rávillant a szépívű aranyéremre, amelyen szent Jeruzsálem képe volt kiverve domborműví veréssel — és Ráchel, a két gyerek anyja úgy elpirult, mint egy szerelmes hajadon. Hát az ő embere, az ő nagy embere nem felejtette még el a régi napokat, keserves nyomorúságot, utszélen csavargást, zsuppágyon hálást, száraz kenyeret, — amikor egyszer fájó szerelében mondotta neki: Hajh, volnék csak gazdag, arany Jeruzsálemet akasztanék a nyakadba. — És Akiba? Minden boldogsága egy hangosan csengő, hosszú kacajba robbant, kacagott, kacagott és talán ugrándozott is, mint egy pajkos nagy gyerek, akinek ilyen jól sikerült a csínytevése.

Mondom: talán így történt. A Talmud természetesen nem írja le ilyen pontosan és az egész esetet is csak úgy mellékesen és egészen más apropóból említi. Tudniillik úgy történt, hogy az „arany Jeruzsálem“ története valahogyan kiszivárgott és hiába — az asszony csak asszony volt kétezer évvel ezelőtt is. II. Gamliélnek, a Szanhedrin elnökének felesége is tudomást szerzett róla és féltékenyen szemére hányta a férjének. Lám Akiba tudott ilyen szép ékszeret venni a feleségének, de neki, Gamliélnek még csak eszébe se jutott. Gamliél azonban komoly szavakkal róta meg feleségének kis irigykedését és azt mondotta: Az az asszony bizony megérdemel ilyen kitüntést, aki a férjéért még a saját haját is levágatta... (Talm. Jeruzsálem. Sabbat.)

Ilyen volt Akiba, az otthon régy fála közt, a szell-mórtás, amikor ingujjra vasközt. De nem ak otthon. Jellegzetes vonása az mind a mai napig zseninek, hogy gyerkeken naivak

tudnak lenni az élet reals vonatkozásai között és sokszor szinte elképesztően tehetetlenek épen a legegyszerűbb dolgokban. Akiba, akinek éles szeme bátran kutatót belé a világértelme súlyos rejtelmeibe, a nagy kodifikátor, a hajszálig precíz jogi disztinkciók mestere és tudományos rendszerek alkotója érteimetlenül és érzéketlenül állott a saját nagyságával szemben. Az egész ország Akiba nevével volt hangos és ő csak mosolygott: sem tudta megérteni ezt a nagy hódolatot, méltatlannak érezte magát rá. Hiszen mindez, amit eddig tett, amit eddig elcsotott, valami olyan egyszerű volt, hogy akárki máris megcsinálhatta volna — legalább is ő úgy érezte. Ez a végtelen és őszinte nagy szerénysége, — ha ugyan lehet, — még répszerűbbé, még körülrajongottabbá tette a személyét. A talmud több ilyen jellemző esetet sorol fel Akiba életéből, érdemes ezeket az eseteket ismertetni, már csak azért is, hogy tőkéltes képet kapjunk a legnagyobb Rabbi lelki-világáról.

Től bizör említettük már, hogy a talmudi akadémia tanítási módszere erősen különbözött a mai iskolai, vagy egyetemi előadásoktól. De nemcsak a tanítási módszerben, hanem külső ségekben is. Az akadémiaikon a hallgatók nem padokban ültek, hanem kel ti szokás szerint a földön elnyulva és könyökre támaszkodva vettek részt a disputatorikus előadásokon. Csak az iskolafő ült egy magasabb emelvényen, vagy dobogón. Ha valaki elkésve érkezett az előadásra és a rendes helye véletlenül az előlő sorokban volt, akkor keresztül kellett lépkednie a földön fekvő hallgatók sorain: amit az ére kenyebbek bántónak és önteltségnek érezhettek. Természetesen, minden attól függött, hogy ki az az illető, aki későbbben jött. Egy Rabban Gamliéltől, vagy más elismert tudós tekintély

től senki se vehette bántásnak, se önteltségnek, ha keresztül lépkedett az előtte fekvő sorokon. Egy alkalommal Akibával is megesett, hogy már csak akkor érkezett a javnéi akadémia vitaelőadására, amikor a terem már zsúfolásig telve volt hallgatókkal. Magától értődik, hogy az ő rendes helyét föntartották számára, az előlő sorban.

De sem hogy keresztüllépkedjen a fekvő sorokon, esőndesen megállott, nekitámaszkodott az ajtófélfának és így szerényen megvnuva akarta végighallgatni az előadást. Amikor azonban a tudós gyülekezet észrevette Akibát az ajtóban, mindenki elhallgatott és a némaságot hosszu ideig nem törte meg egy hang se. Akiba nélkül nem akarták a tárgyalást folytatni. Végül is, hogy az előadás főnnakadást ne szenvedjen, megkérték, hogy foglalná el a rendes helyét az első sorban. Akiba engedelmesskedett a felszólításnak, de nem ment keresztül a sorokon a rendes helyére, — hanem az ajtó mellett, az utolsók sorában foglalt helyet.

Más eset. Rabbi Jismáélnak, az akkori idők egyik legnagyobb tudós tekintélyének meghalt a gyermeke. A javnéi akadémia testületileg ment el a gyászoló házhoz, hogy részvétét nyilvánítsa és ezzel egyuttal a legnagyobb tiszteletét fejezze ki a nagy tudós iránt. Amikor a gyászházhoz értek, a tudósok egyike azt javasolta, hogy mindannyian néma szótalansággal járuljanak a gyászoló apa elé, a tekintélyben legidősebb mondjon néhány vigasztaló szót, aztán az utána következő és így végig mindannyian. Akiba helyesnek találta ezt. De semmiképen sem lehetett rábirni arra, hogy ő szólaljon meg elsőnek, hanem épen a legutolsó akart lenni, mint aki csakélyobbnek érzi magát az összes többinél.

(Folyt. tása következik.)

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

Az ötvenéves telefon

Ezekben a napokban éljük ötvenéves évfordulóját annak a következményeiben mérhetetlen jelentőségű eseménynek, hogy az 1876. évi technikai világiállításon Filadelfiában a telefont nagyobb számú közönség előtt bemutatták. Csodákat meséltek akkoriban a föld minden részén a káprázatos kiállításról, amelyen az újvilágrész egyetlen császára a braziliai II. Don Pedro is megjelent. A számos zseniális és bámulatos keltő találmány között a legnagyobb hatást a bostoni Graham Bell Sándor süketnéma-tanító „telefonja” érte el.

Évszázados emberálmok, ősrégi törekvések nyertek megoldást e találmánnyal, hisz az élőszó továbbításának gondolata legalább is olyan régi, mint a szószórtan élő emberi társadalom. Erre vonatkozólag már az ókor technikaiag kevésbé iskolázott népeinél is találunk gyakorlati kísérleteket. Tényleges eredményekre, nevezetesen nagyobb távolságok áthidalására természetesen csak az elektromosság gyakorlati alkalmazhatóságának megismerése vezetett. Ez körülbelül a múlt század elején következett be és ez az idő óta az ismert és ismeretlen kutatók egész serege fáradozott a probléma megoldásán.

Az első gyakorlatilag használható elektromos távbeszélőt a múlt század hatvanas éveiben Reis Fülöp német tanító szerkesztette. A készülék mechanikai uton utánozta az emberi fül berendezésének egyszerű működését. A találmány káprázatos jelentősége el nem vitatható, bár elterjedését a nagy hibája akadályozta, hogy csak egy irányba lehetett vele beszélni. Réis kísérleteinek beható tanulmányozása alapján, 1876-ban konstruálta meg Graham Bell Sándor az azóta olyan híressé vált telefont, amelynek megbízható működése a 76-os filadelfiai világiállításon szenzációs feltűnést keltett. Az új találmány káprázatos eredményeket ért el, egy évre reá az Újvilágból átvándorolt Európába is és szóta — alig két emberöltő alatt — az egész világot meghódította.

Mint minden találmány, úgy Bell telefonja is az idők folyamán lényeges változásokon ment át. Azokat a fogyatékoságokat, amelyeket a zseniális eszme kezdetleges kivitele okozott, egymásután kúszóként ki az emberiség hangyaszorgalmu technikai. Hatásárváltság és hangtisztaság tekintetében Bell rendszere lényegesen javult az amerikai Hughes „mikrofonja”, valamint Siemens Werner patkómágnessé által (Bell rudmágnessé helyett) ugyannyira, hogy a nyolcvanas évek elején, úgy Amerikában, mint Európában hatalmas közvetítő és kapcsoló állomások segítségével, már országos telefontörzseket létesítettek.

Ez utóbbi különben ma már minden civilizált államban otthonra talált. Kevésbé a közvetítő állomások létesítése után újabb újítások következtek. Mindenekelőtt arra törekedtek, hogy azokat a kézművelőket, amelyek a távbeszélők közötti kapcsolatot létesítése és megszüntetése közben folytonosan ismétlődnek, mechanikai uton végeztessék. A feladat megoldása nem volt egyszerű. Itt ugyanis mechanikai és szellemi működést kellett egyszerre végezteni. A beszélni akaró felhívására jelentkezni, a felhívandóval való kapcsolatot létrehozni és megszakítani mechanikai működés ugyan, ezzel szemben a kívánt telefonszám megjegyzése, a kért kapcsolatot felkeresése és vizsgálata már szellemi munka. A két munka mechanikai elvégzése nagyjában csak a gazdaságosság kérdése, olyan készülékekre volt tehát szükség, amely e két munkát a kezelőszemélyzetnél gazdaságosabban végzi. Ilyen önműködő készülékeket már 1881-ben készítettek, ezek azonban bonyolult szerkezetük és drágaságuk miatt nagyobb elterjedéshez nem jutottak. Az első kísérletek után számtalan ilyenirányú szabadsalom született meg, ám mindannyiknak megvolt a maga speciális előnye mellett a hátránya is.

A legnevezetesebb „autocentrálék” az amerikai Strowger és Keith, valamint az Ericsson testvérek apparátusa. Napjainkban legelterjedtebbek a Siemens és Halske (Strowger patentje után) készülékei. Németország, valamint a nyugati államok nagyobb városainak telefonjai általában mind e rendszer szerint dolgoznak. Az automatikus telefonoknál a felhívó önmaga létesíti az összeköttetést a felhívandóval és ez rövidebb idő alatt történik mint a kezelőszemélyzet által. Elnézésből, helytelen értelmezésből eredő téves kapcsolások nem fordulhatnak elő, a foglalt vonalat a készülék azonnal jelzi. (E cikk keretében messzire vezetne az automatikus központok ismertetése.) A gazdaságos működésen

kívül igen nagy előnyt biztosít a beszélgetések és kapcsolatok titkossága, emellett a vezeték esetleges hibája is könnyebben ismerhető fel. Az eddig füzemben levő automatikus központok általános megelégedésre dolgoznak és egyre nagyobb teret hódítanak. Jelenleg a prágai telefon-központ automatizálásán munkálkodnak, felhasználva az e téren elért minden hasznos és eredményes újítást.

Egy másik, technikai szempontból érdekes, némely esetben pedig föltöbb fontos telefonkészülék, amelyet ugyancsak kevesen ismernek, az u. n. „telegrafon.” A egyszerű találmány szellemesen küszöböli ki azt a szükségességet, amely megköveteli a telefontulajdonos állandó közellétét azon esetben, ha üzletfeleivel folytonos kapcsolatban akar maradni. Felesleges arról beszélni, hogy a Ma lázas kereskedelmi életben ez nagyon is sokat jelent. Ilyen értelemben a telegrafon valóban lényegpótló szerepet tölt be, amennyiben olyan munkát végez, amelyet eddig csak gondolkodó ember által tartottunk elvégezhetőnek. A felhívott távolkötésben automatikusan felel a telefonba és feljegyzi a felhívó bármely üzenetét. Főalkatrésze a telefonon kívül két fonografikus visszahenger, amelynek egyike a felhívó, másika a válaszhang. Előbbi a felhívó közlését veszi fel, utóbbi pedig a tulajdonos válaszáat tartalmazza és adja le a felhívónak. Ez körül-

belül úgy történik, hogy a felhívó jelző árama egy kis motort indít meg, amely a válaszhangot forgásba hozza és ez például a következőképpen jelentkezik: „Halló! Itt Electrolux műszaki iroda. A mérnök ur jelenleg nincs itthon, tessék azonban beszélni, a telegrafon közli majd az üzenetet.”

A jelentkezés után, amely egyéb közléseket is tartalmazhat — következésképpen hosszabb is lehet — a motor automatikusan átkapcsolódik és a felvételhez hozza forgásba, azaz alkalmassá teszi az üzenet rögzítésére. Az üzenetet azután egy szedőszerszeggel segítségével halgatja le a felhívó. A készülék úgy van a telefonhoz kapcsolva, hogy üzenet nélkül is helyzhető úgy, hogy a közönséges beszélgetést nem zavarja. A telegrafon általános bevezetése elé eddig akadályok gördültek. A legújabb Seelan és Neromana készülék azonban olyan megbízható működésű, hogy e rendszer bevezetése sem fog soká várakozni magára.

A telefon legújabb és legnagyobb formája a drótnélküli telefon (rádió, vagy kórhang), amelynek lényegéről és működéséről napjainkban köteteket írnak. Az új találmány ismét mérhetetlen perspektívájú jelenségeket teremtett és bátran remélhetünk az újabb 50 esztendővel az elmúltéhoz hasonló eredményeket.

Diplomáciai konfliktus Olaszország és Csehszlovákia között a fascistaellenes kijelentések miatt

Szókup cseh szenátusi elnök Európa legveszedelmesebb banditájának nevezte Mussolinit. Üldözésről panaszkodnak a csehszlovák fascisták

(Prága, június 3. Az Új Kelet tudósítójától.) A fascisták elleni küzdelem egyre erőteljesebb méreteket ölt. Tegnap, mint jelentettük, az interpellációkra adott válaszában a belügyminiszter jelentette be a kormány nevében a harcot. Szókup szenátusi elnök pedig a legutóbbi fascista ellenes gyűlésen igen éles hangon nyilatkozott Mussoliniról és többek között azt mondta, hogy Mussolini Európa egyik legveszedelmesebb banditája, hajlamai pedig élénken emlékeztetnek Néro császárra. E kijelentés miatt a prágai olasz követ tegnap audiencián jelent meg Benes külügyminiszternél és tiltakozását fejezte ki a szenátusi elnök kijelentései miatt. Benes válaszában kijelentette, hogy a cseh kormány nem azonosítja magát ezekkel a kijelentésekkel és a történetek fölött a legmélyebb sajnálatának ad kifejezést.

A demokratikus erők összefogása élénk ellenakcióra késztette a fascistaikat és hozzájuk közelítő elemeket. A nemzeti demokrácia pártjainak este nagyszabású népgyűlést rendezett Prágában. A szónokok tiltakoztak azok ellen a

támadások ellen, melyek az utóbbi időben a fascistaikat érték. Több felkiáltás hangzott el:

— Le Klotfáccal! Le Benessel!

Tiltakoztak a szónokok az ellen is, hogy a németek helyet kapjanak a kormányban a kijelentések, hogy ezt nem fogják tűrni.

A fascistaikat a Zsófia-szigeten is tartották gyűlést, ahol csekély számú jelenlévők előtt Kucsera párttitkár panaszkolt a fascistaellenes hatósági intézkedéseket, amikében a nacionalista cseh pártok elleni támadást lát. Megjelent a gyűlésen néhány cseh szociáldemokrata és kommunista is, ami szóváltásokra és tüntetésekre adott alkalmat. Komolyabb rendezés nem történt.

Népgyűlés után a fascistaikat utcai felvonulást rendeztek, a fascizmust éltették, de a rendőrség feloszlatta a menetet. Egyes fascista-part, cseh nacionalista lapok a szociáldemokraták késeléséről, botokkal felfegyverzett kommunisták támadásairól közölnek átlátszó tendenciájú híreket.

Holnap kezdik meg az idegen állampolgárok tartózkodási engedélyének revízióját

Csak a munkaügyi minisztérium engedélye nélkül bejött és itt elhelyeskedett idegeneket fogják kiutasítani az országból

(Cluj-Kolozsvár június 3. Az Új Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, június 5-én veszi kezdetét az idegen állampolgárok tartózkodási engedélyének revíziója. Ez a revízió, mint azt már egy ízben közöltük, főleg azért történik, hogy a munkaügyi inspektorátusok nyilvántartást állíthassanak fel a területükön tartózkodó idegen állampolgárokról. A kolozsvári inspektorátusnál a hatóságok részéről Chirilla munkaügyi inspektor és Bisanu állambiztonsági vezetőfelügyelő lesznek tagjai a bizottságnak, de ezenkívül még tagja lesz a munkaadók és a szakszervezetek egy-egy delegátusa.

A revízióval kapcsolatban nemrégiben Bukarestből olyan jelek érkeztek, amelyek arról számoltak be, hogy a revízióval a munkaügyi minisztérium intenciója szerint az egyes bizottságok rendkívül szigorúan fogják elbírálni a tartózkodási engedélyeket és így több kiutasítás várható.

Ebben az irányban érdeklődöttünk Chirilla munkaügyi inspektoránál, aki kijelentette, hogy a minisztérium utasítása a revízió tárgyában már megérkeztek, de ezek az utasítások nem hogy szigorú elbírálat eredmények, hanem ellenkezőleg olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek a bizottságokat nagyon is enyhe elbírálásra készítik. Így többek között azoknak az idegen állampolgároknak a tartózkodási engedélyét, akik 1925 szeptember elseje előtt már Romániában tartózkodtak, minden indoklás nélkül meghosszabbítják és a bizottságok nem is fogják kutatni, hogy indokolt-e ipari, vagy

más szempontból az illetőnek Romániában való tartózkodása.

Szigorúbb elbírálat alá csak azoknak az idegen állampolgároknak a tartózkodási engedélyét veszik, akik nem a munkaügyi minisztérium engedélye alapján jöttek az országba és beutazási vizumukat csak külföldi, vagy más ügyben kapták rövidebb időre, de aztán itt valamilyen állást foglaltak el. Mintán ez törvényszegést képez, az ilyen módon bejött és itt tartózkodó idegen állampolgárokat a revízió alkalmával kiutasítják az országból, illetőleg felszólítják, hogy meghatározott rövid időn belül hagyják el az ország területét.

Rendkívüli alkalom!

olcsó vászoncipők

Felhalmozott raktár miatt mélyen leszállítva

- 1 pár női vászoncipő, volt 335 Lei most 349 Lei
- Főtér fűzős, c. sarok, volt 395 Lei most 280 Lei

a volt BATA cipőáruházban, Cluj
Főtér 9 szám

M

Das t

(Rütten & L

Martin Buber és — miként ép olyan könyv is, a repe jutott neki. ben témák szerin mondásait, de ez a chaszidizmus lé kötetét olvasná. Az isten és e rövid dialógus:

Ledi nagy pa szoltott meg egy — Mondd M. A tanítvány M. Másodsor, ha a kérdést, de a t — Miért hall — Mert nem — Azt hiszed mondjam, mert ug Ő ha ározottan it rozottan nincs és

— Hol lakik E kérdéssel le néhány tudós van Nevetek fölöt — Hogy beszél tele van dicőségé Ő azonban esz Őt lakik isten Az imádkozás

Egy chaszid v. naszkodott szegény. — No legyen. Egész sziveddel im ura meg fog halg — De nem tu — hogyan imádkoz Igaz, nagy réz — Persze most nagy gondjaid.

A ross

A ropici caddik — Sebastopol lovával a sáncokon orosz hatona a távo cár lova o'dalra ug A cár megához totta, adja elő kére — Felséges csé — a mi osztgunk örökké ver. Egy másik örmeister kez — Bolond vagy magad leszel örmes Így vagyunk m kívánságait kérjük nagy, az igaz megv

A kobrini rabbi — Ha Isten el azt mondom, min a szóba.

Egyik hallgatój — Mint lehet behatoljon a kicsi — Aki nagyob vetette vissza a c — Az ég és földr

Rabbi Haroch — A világ nép létezik. Hiszen így különbség csak es: v. n. árva egymást mind a két világ e — Ez is az ő mon — Szaki nagy

Martin Buber: Das verborgene Licht

(Rütten & Loening Frankfurt am Main)

Martin Buber minden könyve irodalmi esemény és — miként éppen ez a példa mutatja — az olyan könyv is, amelyben csak a transzriptor szerepe jutott neki. Ezuttal a tizenhárom éves könyvben témák szerint mintegy be a nagy chászidok mondásait, de ezeken át többet tud meg az olvasó a chászidizmus lényegéről, mintha az ismertetések kötetét olvasná.

As isten és ember viszonyáról álljon itt néhány rövid dialógus:

Beszélgetés:

Ledi nagy papja, rabbi Schneur Zalmen így szólított meg egy tanítványt, aki belépett hozzá:

— Mondd Móse, mit jelent az, hogy „isten?” A tanítvány hallgatott.

Máradszor, harmadszor is megismételte a rabbi a kérdést, de a tanítvány csak hallgatott.

— Miért hallgatsz? — Mert nem tudom, mit jelent.

— Azt hiszed én tudom? De kell, hogy mondjam, mert úgy van, hogy mondanom muszáj. Ő háározottan itt van, kivéve pedig semmi háározottan nincs és ez ő.

Isten lakása

— Hol lakik Isten?

E kérdésrel lepte meg egykor a Kozki caddik néhány tudós vendégét.

Nevettek fölötte.

— Hogy beszélhetz ilyeneket! Az egész világ tele van dicsőségével!

— Ő azonban esját kérdésére imigyen felelt: Őt lakik Isten, ahol Őt besrgedik.

Az imádkozásról szóló fejezetből:

A gond

Egy chászid valamikor a kozki caddik előtt panaszkodott szegénysége és nyomora miatt.

— Ne legyenek gondjaid — mondta a rabbi. Egész szívvel imádkozz istenhez és a könyöröket űra meg fog halgatni.

— De nem tudom — volt a másik ellenvetése — hogyan imádkozzam.

Igaz, nagy részvétellel nézett reá a kozki caddik: — Persze most már értem, miért vannak olyan nagy gondjaid.

A rosszui helyezett ima

A ropscici caddik mondotta ezeket:

— Sebastopol megszállása idejében Nikoláj cár lovával a sáncokon galoppozott. Egyszerre az ellenség egyik katonája ráékelzett. Ezt meglátta egy orosz katona a távolból, hatalmasat ordított, mire a cár lova odalra ugrott és a lóvés célját tévesztelte.

A cár megához kérette a katonát és felszólította, adja elő kérését, me ten teljesíti.

— Felséges császárom — mondotta a katona — a mi osztagunk őrmestere goromba és engen örökké ver. Egy kívánságom van, kerálnék egy másik őrmester keze alá.

— Bolond vagy, — kiáltott rá Nikoláj — te magad leszel őrmester!

Igy vagyunk mi is maánkkal. A pillanat apró kívánságait kérjük és nem tudunk imádkozni a nagy, az igaz megváltásért.

A szó

A kobrini rabbi Móse ezeket tanította:

— Ha Isten előtt egy szót ejtesz ki, akkor azt mondom, minden testrézzel hatolj bele a szóba.

Egyik hallgatója megkérdezte:

— Mint lehetséges az, hogy a nagy ember behatoljon a kicsi szóba?

— Aki nagyobbnek képzei magát a szónál, — vetette vissza a caddik — olyanról nem beszéllek. Az ég és földről szóló fejezetből.

Két világ:

Rabbi Hasech így szólt:

— A világ népei is azt hiszik, hogy két világ létezik. Hiszen így mondják: „A jövő világom”. A helyes válasz csak ez: Ők úgy vélik, hogy a kettő el van társva egymástól. Izrael azonban beismeri, hogy mind a két világ egy és ugyanaz.

Ez is az ő mondása volt:

— Senki nagy dolgot ne csináljon abból, hogy

Istent imádja. Vajjon a kéz nagyra tartja-e magát azzal, hogy a szív akaratát teljesíti.

Komolyság.

A kozki caddik így szólt chászidjaihoz:

— Mit beszélnek ezek a komoly imádról? Mit jelent az: komolyan imádkozni?

— És nem értették meg Őt.

— Van-e vajjon valami, amit komolyság nélkül is meg lehet cselekedni! Minden ima komolysággal alapul és mindent, amit komolyan végzünk el, együttel ima.

A hely

A szadagorai rabbi Ábrahám Jákóbtól megkérdezték:

— Miként van az rabbi, amit a bölcsek mondanak: Nincs dolog, aminek ne lenne helye. Vagyis

Peking körül újra fellángolt a harc

(London, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lapjelentések szerint Peking körül újra fellángolt a harc. Li Csing Lin tábornok csapatainak egy dandárja szombaton Youngtown városában mellett fellázadt és szétrombolta a vasuti vonalat. A zendülőket nagynehezen sikerült lefegyverezni. Peking és Tiensin között a vasuti összeköttetés szűntel. A Kuo Min Csun-féle csapatok fölénybe jutottak a szövetséges csapatokkal szemben, amelyek visszavonultak és Peking környékén elcsúszottak magukat.

Jogerőssé vált Nádossy és Windischgrätz büntetése,

hogy ők is részesülhessenek az augusztusi amnesztiában

Budapest, június 3. Jelentettük röviden, hogy a magyar kormány a mohácsi vész négy-százéves fordulójára alkalmából az év augusztus havában széleskörű amnesztiát tervez, amelynek legfőbb célja az, hogy a frankpör most elítelt vádlottai ezen a révén ismét hozzájussanak szabadságukhoz. Az egyetlen bökkenő a dologban csak az volt, hogy amnesztia alá csak jogerős ítéletek esnek, már pedig a jelzett időpontig teljes lehetetlenség, hogy a frankpör az összes felelősségi fórumokat megjárja és jog-

az embernek is megvan a maga helye. Honnan van az, hogy az emberek némelykor annyira szűkösen vannak.

— Ő pedig így felelt:

— Ez onnan van, mert mindenki a másikkal a helyét akarja elfoglalni.

A szegény tolvaj

A vorki rabbi Jichok fia boltos volt. Valamelyik este ellopták áruja egy részét. A másik része eltűnt a rákövetkező este.

— Szegény tolvaj, szólt a boltos apja, amikor fia értesítette az esetről. Két éjszaka nem tudott aludni.

A könyv végén látjuk elsősorban a nagy chászidok pontos kronológiáját feldolgozva. A tetszetősen kiállított könyvet az Uj Kelet könyvosztálya utján is meg lehet rendelni.

erőre emelkedjék. A dilemmát most úgy látszik igen egyszerű módon oldották meg. Budapesti jelentés szerint Nádossy és Windischgrätz védői ma délelőtt visszavonták felebezésüket és védenek szabadlábba helyezése iránt benyújtott kérvényüket. Ezzel a frankhamisítás két fővádlottjának ítélete jogerőre emelkedett.

Ez a jelentés frappáns bizonyítéka annak, hogy a magyar kormány csakugyan a leg-sürgősebben vissza akarja adni szabadságát a fővárosi pénzhamisítóknak.

Botrányba fult a Haggibbor-Victoria mérkőzés

Reményit és Moskovitzot ájultan vitték le a pályáról. A közönség súlyosan inzultálta a Haggibbor játékosait. Antiszemita excesszusok a kolozsvári sporttelepen

(Cluj-Kolozsvár, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A multbeli tapasztalatok alapján hozzáfűrt sportkörökben előre látták, hogy a mai Haggibbor-Victoria mérkőzésen botrányok lesznek. A sporttelepi vereségek az utóbbi időben ugyanis ismét rendszeressé váltak, habár a közönség aligha azért váltja meg a felemelt áru belepöjgyeket, hogy ennek fejében semmit sem kapjon, hacsak utlegetek nem. Az illetékes sporttényezőknak, ha már az egyes játékosokkal nem törődik, feltétlenül kötelesek volna a közönség testi épségének biztosítása. Mert ha továbbra is így fajulnak el az állapotok, meg fog ismétlődni a két évvel ezelőtti helyzet, amikor a jobbészű publikum tüntetőleg bojkottálta a csataterékké züllesztett sportpályákat.

A sorozatos botrányok között lefolyt mérkőzésről az alábbi tudósításunk számol be:

Csütörtökön délután került eldötésre a Haggibbor-Victoria bajnoki mérkőzés a városi sporttelepen, miután vasárnap a közbejött zápor miatt nem volt megtartható. Mindkét csapat komplett összeállításban szerepelt. Az első felidőben a játék meglehetősen nyugodt tempóban folyt. Kezdet után a Victoria támadt többet és a Haggibbor hátrédek hibájából Mattauch, majd Istvánffy révén két gólt ér. A felidő közepén az egyre jobban lendületbe jövő Haggibbor fölénybe kerül és Rosenfeld II. beadásából a 36. percben Reményi gólt szerez.

Szünet után a Haggibbor leszorítja a Victoriát, de Farkas, Moskovitz és Reményi lövéseit szinte hihetetlen balszerencse üldözi. Az eredménytelenség látán a Victoria kiméletlen játékmódoráról hírhedt játékosai durváskodni kezdenek, amelyekkel szemben a lehetetlenül gyengén és erélytelenül bíraskodó Petrán János bíró nem lép fel a kellő eréllyel. A pályán el-fújult szenvedélyek a nézőközönségre is átözap-nak és a hangulat egyre izgatottabb lesz. A

pálya és a tribün hangos lesz a zsidózsától. A bíró erélytelensége láttára vérszemét kapott Victoria játékosok főleg az Istvánffy-testvérek, Cipeigan, Chifor és Bonci durváskodással egymást követik. Előbb Moskovitz terül el ájultan a földön, majd Mattauch rászalad Reményire és oly brutálisan rugra légyékán, hogy az hangtalanul összeesik. Mindkettőt leviszik a pályáról. A nézőtérről ekkor többen a pályára siettek. Chifor és Istvánfy I. Victoria-játékosok ezek közül két zsidó nézőt megtámadtak és megöklöztek. Petran bíró megtorlatlanul hagyta ezt a hallatlan sportszerűtlenséget és erre kitört a botrány.

A közönség egyrésze elhagyja a sporttelepet, másik része követeli, hogy a Haggibbor vonuljon le. Ehelyett azonban hangos tárgyalások után folytatják a játékot.

A Haggibbor álló játékra szorítkozik és a labdákat outra játsza. A durváskodásokkal szemben elnéző Petran bíró emiatt Virágot kiállítja. A pályát elhagyó Haggibbor-játékosok néhány fiatalember megrohanja és inzultálja. Ezután a játék további eredmény nélkül véget ért. Az öltözője felé igyekvő Haggibbort ekkor nagyobb csapat néző fogta körül, de a játékosoknak sikerült bántatlanul öltözőikbe menekülni. A támadók ostromár alá vették az öltözőt és talán még súlyosabb botrány keletkezik, ha az időközben előhívott karhatalom idejében meg nem érkezik, amely a sporttelepet megtisztította a botrányozóktól.

— Készül a világ legnagyobb léghajója Amsterdamból jelentik: Az iteni Fokker művekben most építik a világ legnagyobb léghajóját, amely le fogja bonyolítani Newyork és San Francisco közötti forgalmat. A léghajóban negyven hálókatibn lesz. Motorjai olyan erősek lesznek, hogy a léghajó Newyork-San Francisco vonalat harminc óra alatt fogják berepülni.

6 június 4
elz árama egy
szhengert for-
zsképen jelent-
aki iroda. A
essék azonban
üzenetet.
közléseket is
szabb is lehet
lódik és a fel-
lkalmassá teszi
án egy szedő-
a felhívott. A
apcsolva, hogy
a közönséges
efon általános
rdültek. A leg-
szonban olyan
zer bevezetése
zerőbb formája
rhang), amely-
aikbn kötelet
néth mérhetetlen
t és bátran
bl az elmulthoz
r. e
lovákia
att
ájának ne-
scisták
bi időben a
hangzott el:
!
en is, hogy a
ányban a ki-
tűrni.
is tartottak
enlévők előtt
fascistaellenes
a nacionalista
Megjelent a
okrata és kom-
s tüntetésekre
dzavarás nem
ntosai felvonn-
ték, de a rend-
yes fascistaaba-
zociáldemokra-
gyverzett kom-
átlátzó ten-
árok
itt el-
ól
niában való tar
knek az idegen
edélyét veszik,
engedélye alap
vizumukat es-
debb időre, de
el. Mintán es
on bejött és itt
revisió alkál-
őleg felszólítják,
hagyják el az
alom!
cipők
n leszállítva
335 Lei
340 Lei
395 Lei
280 Lei
ban, Cluj

Politikai körökben komolyan számolnak a nemzeti párt és a liberálisok fuziójával

Az „Adeveru” szerint Maniu is a közeledés mellett van. Uj átcsoportosulás előtt vannak a politikai pártok

(Cluj-Kolozsvár, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kissé már megszokott választási izgalmak mellett az ország közvéleményét sokkal inkább foglalkoztatja a választások következtében előálló új politikai helyzet kialakulása. Politikai körökben a legfantasztikusabb verziók forognak közszejön. Egyik ilyen verzió, mint jelentettük, az „Adeveru”-nak az az érdekes kombinációja, amely szerint a kormány komoly ajánlatot tett a parasztpártnak az együttműködésre.

Ugyancsak az „Adeveru” vetette fel azt a másik érdekes kombinációt is, hogy a liberálisok és a nemzeti párt között is közeledés várható. A lap ezt a lehetőséget nem tartja kizártnak, sőt szerinte a nemzeti pártban erős mozgalom is van ennek érdekében, de együttműködésről mégsem lehet szó mindaddig, amíg Alexandru Constantinescunak döntő hatalma van a liberális pártban. Az „Adeveru” szerint

Maniu látszólag ellenséges álláspontot foglal el ebben a kérdésben, mert nem akar osztozkodni a liberálisok népszerűségében néhány miniszteri tárca és egy két monopólium kedvéért, amelyet már hat évvel ezelőtt megkaphatott volna.

Ennek a kombinációnak azonban mégis lehet valamilyen komoly alapja, mert mai számában az „Adeveru” újabb részleteket közöl a liberális párt és nemzeti párt fuzió tárgyalásairól. Az „Adeveru” szerint, bár senki sem ismeri még Maniu magatartását, mégis valószínű, hogy a közeledés mellett van. A lap azt is valószínűnek tartja, hogy a nemzeti párt kongresszusa még a parlament megnyitása előtt összeül és bizonyosra vehető, hogy Maniu fogják megválasztani a nemzeti párt egyetlen vezérévé, minthogy a választások a párt erdélyi frakciójának fölényét jelenti a regáli frakcióval szemben.

Ki volt az oka

a kolozsvári villanyműzórának

Szélesebb mértékben folyik a vizsgálat Roata igazgató fejelemli ügyében

(Cluj-Kolozsvár, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári villanyművek igazgatója, Roata Vasile ellen bevezetett vizsgálat nagy erélyvel és széles apparátussal folyik. A vizsgálat lefolytatására delegált bizottság tegnap és ma szakadatlanul folytatta munkáját, amelynek eredményeképpen újabb terhelő momentumok merültek fel a villanyművek eddigi igazgatójának működésével kapcsolatban.

A villanómű könyvvezetésének tüzetes és lelkiismeretes átvizsgálása még heteket fog igénybe venni. Hasonlóképpen sok időt vesz igénybe Metes mérnök vádjaival kapcsolatosan az igazi tényállás megállapítása is. Epen ezért ma még nehéz dolog világos képet alkotni arról a rendszerről, amelyet Roata igazgató a villanóművek vezetésében irányított. Amennyiben az eddigi vallomásokból megállapítható, hogy ez a rendszer mindenképpen hátrányosan befolyásolta Kolozsvár villanyművel ellátásának menetét és hogy az utóbbi években jammár krónikusá vált villanyműzériák oka nemcsak a szükségletnek a villanóművek teljesítőképességével arányban nem álló emelkedésére vezethető vissza, hanem az üzem felületés irányításában és hanyag ellenőrzésében is keresendő.

Roata direktor és a villanóművek

Tudvalevő, hogy Metes mérnök konkrét feljelentése adta meg az impulzust Roata igazgatói tevékenységének revíziójára. Ennek megértéséhez szükséges tudni azt, hogy a város villanóművel való ellátása egyrészt a hidegzamosi turbinák, másrészt a városi strand melletti, úgynevezett hőerőtelep útján történik. Mindkét üzem élén egy-egy főgépész áll, akik felelősségenkel felelősséggel tartoznak működésükért. Ezek fölött közvetlenül az üzemvezető áll, míg az egész üzem feje az igazgató. Metes dr. feljelentése szerint Roata igazgató Párisban olyan műszaki szakiskolát szerzett diplomáját, amely nem képesíti őt olyan feladatok elvégzésére, amelyek elé a villanóművek irányítása és ellenőrzése állítja.

A vizsgálat eddigi adatai mindenben megerősítik látásunkat az állítást. Megállapítást nyert ugyanis, hogy Roata igazgató a villanómű üzem vezetésének adminisztratív részét végezte csak a kellő lelkiismeretességgel, míg annak technikai irányításába vajmi keveset folyt be. Megállapítást nyert továbbá, hogy az üzem ellenőrzése nem történt meg a kellő időben, szakszerű utmutatásokat, tanácsokat nem adott Roata igazgató és így Kolozsvár város villanóművel való ellátása tulajdonképpen nem is annyira Roata igazgató, mint a két üzem főgépészeinek vállain nyugodott.

A villanyműzériák okai

Ismeretes, hogy a hidegzamosi villanóművek 1906-ban, tehát husz évvel ezelőtt épültek és így természetesen az azóta a duplájára emelkedett számú lakosság, valamint az egyre szaporodó ipari üzemek fokozott igényeinek kielégítésére alkalmas nem volt. 1914-ben építették fel a strand melletti hőerőtelepet, amelynek áramát két Diesel motor szolgáltatja. Bővítés azonban ettől az időponttól kezdve

nem történt, a szükségletek növekedésének tempója azonban sokszorososan megyorsult.

A városi tanács már néhány évvel ezelőtt tervbe vette a villanómű kibővítését, mindez azonban a mai napig sem történt meg. Kézenfekvőnek látszik az a feltevés, hogy az anyagi nehézségek kivül a kibővítés foganatosítására alkalmas és megfelelő szakember hiánya is hozzájárult ahhoz, hogy a város többször villany nélkül maradt.

Kiderült ugyanis, hogy az áramszolgáltatás körül felmerült nehézségek jórésze a rendelkezésre álló eszközökkel is eliminálható lett volna, az energiák gazdaságosabb beosztása és a két áramszolgáltató üzem működésének szakszerű összehangba hozása mellett. A váratlan és súlyos károkat okozó áram megvonások teljesen indokolatlannak voltak.

Alasomunk volt erre vonatkozólag beszélgetést folytatni egy műszaki szakértővel, aki igen jól ismeri a kolozsvári villanóművek helyzetét. Információkat kijelentette, hogy a hidegzamosi és a Strand melletti villanóművek kellő felügyelet és gazdaságosabb beosztás mellett a jelenleginél jóval nagyobb árammennyiséget képesek produkálni. Amennyiben pedig a most döntés alatt lévő pályázatok valamelyikét elfogadják és azt a lehető legkorábbi időben belül megvalósítják, úgy a város villanóművel való ellátása nem fog fennakadást szenvedni. Megsértésekre, takarékoságra azonban egyes téli hónapokban, midőn az áramfogyasztás a maximális 1.150.000 kilowattot is eléri, így is szükség lesz mindaddig, amíg a villanóműveket a felülvizsgálat igények kielégítésének arányában teljesen át nem alakítják.

Mi történt a városnál?

Amint azt annak idején megírtuk, a Roata ellen emelt vádak szerint a villanóművek igazgatója egyáltalán kétszáz ezer lejé vett fel a villanóműveknek a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbanknál deponált pénzéből anélkül, hogy erre megbízása, vagy az üzemnek szükség lett volna. Azaz is vádolták Roatát, hogy a volt városi tanács egyes tagjainak, valamint Utalea volt polgármesterek az üzem terhére több ezer lej értékű munkálatakat eszközöltetett. Erre vonatkozólag Roata beadvánnyal fordult a jelenlegi városi tanácshoz, amelyben kimutatni igyekezett, hogy úgy a pénz felvétele, mint a villanómű üzem terhére történt munkálatai elvégzése, felsőbb utasításra történt. Ezzel szemben a vizsgálat megállapította, hogy a felvett kétszáz ezer lejé, amelyet később ugyan visszafizetett, nem hivatalos célra használt fel Roata igazgató, hanem kölcsönként folyósította egy-két magasabb pozícióban lévő barátjának. Ugyanilyen természetűek voltak az üzem terhére történt munkálatok is.

Egyébként annak megállapítása érdekében, hogy milyen összeköttetésben állott Roata igazgató a várossal, a villanómű ügyeit revideáló bizottság kihallgatta a város tíz képviselőjének. A vallomások megerősíteni látszanak a volt igazgató ellen emelt vádakot.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság lapja. Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Erzsébet. Felelős szerkesztő Dr. Marton Erzsébet. Az Uj Kelet elnökének elnökségének tagjai: Giszkalay János és dr. Marton Erzsébet.

Az Uj Kelet főkikladóhivatalai és szerkesztőségei:

Oradea-Mare-Nagyváradon: Blum Zeigmond, Str. Aurel Vlaicu 51., vagy Ezredévi emléttér 2. (Ernyőzlet.)

Aradon: Horváth János Löbl Hirlapiroda Str. Romanului 2. (Zrinyi-u.)

Sighetul-Marmatiel-Máramaroszigeten: Fried Miksa, Zeidó Nemzeti Szövetség.

Timisoara-Temesváron: Stranz Béla, Zeidó Nemzeti Szövetség I. Mercy u. 2.

A mai naptár

Árvák szombatja

Evről évre megismétlődő jelenség, hogy a társadalom legelgyatottabb, legszegényebb és legtöbb szánalmat igénylő rétege, a zsidó árvák legalább egy napra, egy szombatnapra a maguk részére foglalnak le minden zsidó lélekben szunnyadó nemesség érzéseket és ebből fakadó alkotókész elhatározásokat.

Péntek
6686. Szilvan 22.
1926. június 4.

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Kolozsvári vezetősége a holnapi szombatot választotta ki arra, hogy e nap mint az árvák szombatja, szent szombattá avatassék. A holnapi szombat tehát az árváké. Es az Árvagondozó vezetősége fáradságot nem kímélő munkával gondoskodott arról, hogy e szombatnapon Kolozsvár minden templomában, minden legkisebb imaházában is minden zsidó az árvákra gondolva mondhasse el imáját és árvák javára róhassa le az áldozatkésztség adóját, tóraadomány formájában.

Minden zsidó templom és legkisebb imaház padján és falain ott van immár az Árvagondozó gyelmezettől felhívása, hogy a mai szombaton minden tóraadomány a legyengült és beteges árva gyermekek nyári üdülését segíti elő. Adakozatok ma minél többet, hogy minél több árvagyereket vethessünk ki a nyaralótelepre legyengült szervezetük megerősítése végett.

Az egyre rosszabbodó gazdasági helyzet egyre nagyobb terhet ró az árvák érdekeit képviselő Zsidó Árvagondozóra. Mert hiszen a fokozódó társadalmi nyomort számszorzva érik a szerencsétlen kenyérkereső apa nélkül maradt zsidó árvagyerekek, kik ezekben nagyobb számban és nagyobb mértékben rongyolódtak le, gyeagultak el, mint más évben. Kétségtelen, hogy egy jól megszervezett és célszerűen levezetett nyaraltatás mindezen bajokat gyógyítani, vagy legalább is lényegesen enyhíteni fogja. Amde e vállalkozás oly nagy összegbe kerül, melyet a Zsidó Árvagondozó — melynek tagjai sorából sajnos még mindig sok gondtalanul élő zsidó család neve hiányzik — egymagában nem tud előteremteni.

Holnap tehát Kolozsvár minden templomában, minden imaházában az árvákért imádkoznak és az árvák nyaraltatásának előmozdítására adakoznak a tórához felhívott összes zsidók.

— A felmentés iránti katonai kérvények kiegészítése. Bukarestből jelentik: A hadügyminisztérium megengedte, hogy azok az ifjak, akik tanaományi halasztást kaptak, a minisztériumhoz terjesszék a katonai augusztus elcsúszás kiegészítését.

— Lakók nemzetközi szövetsége. Zürichből jelentik: Néhány héttel ezelőtt Zürichben az európai lakók érdekeit védő egyesületek kongresszust tartottak. A kongresszus elhatározta, hogy a lakóközösségek köztvető fölhívást intézi: „1926 május 21-én az európai államok lakókat védő szervezetei pártolitikai különbözőség nélkül tanácskozásra ült össze, hogy tárgyalják, milyen módon volna lehetséges kijutni a lakásnyomorból és a lakbérrel jobbjai helyzetből. Az alapvető kérdésekben a kongresszus teljesen egyetértett és elhatározta egy Nemzetközi Lakók Szövetségének föllállítását nemzetközi titkárság vezetésével. Európa

lakói! Munkánk ből szükségünk van munkájára. A sz minden bérlo csat hoz. Csak az össze biztosíthat eredm einy, de hatalmas csoporttal szemben

— Pusztító z Pánczécsah község tegnap délután. Sűr z pette hatalmas já villámcsapás Motus érte, amely ennek bedőlt és maga alá colta Anna halálát sebesültek.

— A Magyar meghosszabbított meg nem Mint ismeretes, a miniszterelnök helyett erre nem adott né utazása előtt. Ezt selő is meglepetés sakor maga B thle Vass miniszterhez, galmat váltotta ki hangoztatták, hogy jogmet eljártzott tól az appropriáció igényt. A szociáld jelentett a megajá azonban, hogy ez a ját felszólaltatja a

— A Kolozs mulatsága. A K egyesület június h latságot rendez a rendezőség gondosi cikről, konfetti es sportmutatványokr sagra alkalmas lát is lesz a korti mu zőség a mulatság jöttékonyságokat fog

— Kántorha hitközségek kö stónk: Mint i váradí ort. zsidó hónapokban csőd Enánuel főként hosszú idő óta kántora ugyan, ő hosszabbított an ellentétbe került mányakép szerze hitközséggel szer vezették a neves sira, hogy még a szatmári ort. őta kántor nélkü ara néve, hog Szatmáron megí lezettségének tá anyagi felelősség iányában azon tszma eleget. S Szatmára érke hitközség veze dések tsinteték kántor részre ennek érdekében hozott. Minde nem foglalta el állapodott a v különböző előn szatmári hitkö inkonzekveáció kiadást okozott kárainak megte

— A porc Wuile kamp telmi jogát. I tag elhatározta, értelmében feltő A Landtag min rozathoz, kivév Wulle tudvalev völkisch terrore kosságokat meg elkövetésére bát

A kormány elrendelte az összes községi és városi tanácsok feloszlatását

Átmenetileg a régi tanácsok veszik át a közigazgatást

(Bucuresti-Bukarest, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután Averescu elnökletével minisztertanács volt, amelyen kimondották az újonnan megalakított községi és városi tanácsok feloszlatását és a régi tanácsok ideiglenes visszaállítását.

A kormány tekintettel arra, hogy elégedetlen a központi permanens közigazgatási bizottság működésével, ezt a testületet intencionálnak megfelelően fogja rövidesen külön törvényjavaslattal kibővíteni.

Azután a kincstár petroleumjövendelmének bérbeadását tárgyalták. Coanda tábornok, kereskedelmi miniszter ismertette a kérdést és elhatározta, hogy újabb árlejtést irnak ki, mindaddig, amíg elérik 32 milliót.

Coanda tábornok egy millió rendkívüli hitelt kért a kiskapusi és kudzstri állami üzemek kibővítésére.

A parlamenti képviselők végleges névsora holnap jelenik meg a hivatalos lapba.

— Spanyolország bíróság elé akarja állítani Abd el Krimet a hadifoglyok egyenlővetése miatt. Párisból jelentik: Briand miniszterelnök ma folytatta a tárgyalásokat a párisi spanyol nagykövettel az új marokkói konferencia egybehívására vonatkozólag. Spanyol jelentések szerint Abd el Krim egy házában rendkívül fontos okmányokat és leveleket találtak, amelyek élénk fejt vetnek a marokkói hadjárat nemzetközi hátterére. A spanyolok megállapították azt is, hogy Abd el Krim az összes spanyol hadifoglyokat agyavoltatta, hogy ne keljen őket élelmezni. A spanyol kormány szeptember követeli, hogy Abd el Krimet állítsák bíróság elé. A házkutatás során megtalálták Abd el Krim szultáni lobogóját. A lobogó bíborvörös színű aranyrojttal, a középső fehér mezőben csillagos félholddal.

— E jegyzés. Kaufmann Sáriha Máramaros-sziget és dr. Hirsch Gyula orvos Dás jegyzése. (Mindenképpen értesítés helyett).

— A horoszenői helyi csoport alakuló közgyűlése. Május 31-én alakult meg Borosjenőn ünnepélyes keretek között az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja, amelyen a központot Pető Tibor képviselte. A közgyűlést Vértés Ignác nyitotta meg. Rámutatott az egész világ zsidóságának éppen ezekben a hetekben történi rendkívüli erőfeszítéseire, amelyre a népi egység dokumentálására törekszik. A cionista szervezet vezetési az egész világ zsidóságának érdekében most folytatják nagy horderejű tárgyalásaikat az angol mandatárius hatalommal és most jelenik meg első ízben a megszerzett palesztinai zsidóság a népek tanácsa előtt, hogy a mandátumban biztosított jogok teljesességét a palesztinai jövőképének céljából kivívják. Az egész zsidó népek osztatlanul vezetők mögött kell állania, ha jövőjét biztosítva akarja látni. Majd Pető Tibor ismertette a cionista mozgalom világpolitikai jelentőségét, az Ijjas akció lényegét és a sékel szerepét az egyetemes zsidó életben. Ezután megválasztották a tisztviselőket a következőképpen: elnök Vértés Ignác, pénztárnok: Wertheim József, ellenőrök: Kardos Jenő és Stern József. Választmány: Dr. Kolin Jakab, Győri Lipót, Josefovics Antal, Stera Márk, Czitrom Jenő, Lichtenstein Gyula, Merkler Vilmos és Krausz Márton. Ezután a közgyűlés az agilis Vértés Ignác elnöknek bizalmát nyilvánította, amivel a közgyűlés véget ért.

— Tisztújítás a vulkáni hitközségben. A vulkáni zsidó hitközség a napokban tartott rendkívüli közgyűlésén új tisztviselőket választott, amelyre azon fontos feladat bánt, hogy a hitközségben felmerült ellentéteket elsimítsa, valamint, hogy annak intézményeit rendezze. Az új vezetőség a következő: Hoffmann Sándor elnök, Juger Májer gondnok, Reingewürtz Samu pénztárnok, Zauder Dávid és Katz Eschel ellenőrök, Isák Ármán jegyző. A választmány tagjai: dr. Róth Manó, Junger Dávid, Katz Márton, Kratz Adolf, Segelstein Adolf, Rosenthal Ármán, Salamon Lipót, Szendrovits Herman, Simon Samu és Muszkál Vilmos. Építészeti bizottság: Berkovits Ferenc, Schatzmann Herman és Berkovits Gdáli.

— Lisszabon körül koncentrálták a portugál forradalmi csapatokat. Lisszabonból jelentik: Minthogy a köztársasági elnök lemondott, ideiglenesen a katonai kormány gyakorolja az elnöki teendőket. A forradalmi csapatokat pénteken délelőtt a főváros előtt koncentrálták.

— A svéd kormányválság. Stockholmól jelentik: A svéd király ma felkérte a régi kormány tagjait, hogy lemondásuk ellenére az ügyeket tovább vezessék. Ezzel egyidejűleg megbízta C. G. Eckmann, a svéd jegybank kormányzótanácsának tagját az új kabinet megalakításával.

— Ezernyolcszáz katonai repülőgépet épít Amerika. Washingtonból jelentik: A szenátus elhatározta, hogy öt éven belül 1800 katonai repülőgépet épít.

— Óriási tűzvész pusztított egy kanadai városban. Quebecből jelentik: Tegnap éjjel óriási tűzvész pusztított a kanadai Quebec város kereskedelmi negyedében. A tűz ötvenhat házat hamvasztott el. A kár meghaladja az egymillió dollárt.

— „Czur Salom“ vezetősége felkéri a befizetéseikkel hátralékos t. tagjait, hogy hátralékos összegeiket londoni devizában, vagy amennyiben ez akadályosabbá válna, lej értékben az Erdélyi Hitelbank R. T. nál Arad, vezetett „Czur Salom“ folyószámlánk javára haladéktalanul beküldeni szíveskedjenek. A lejértékben beküldött összegek a napi kurzus mellett londoni devizában lesznek a t. tagok részére jóváírva. Egyben tudatja a vezetőség, hogy a Marmoroch Blank & Co. r. t. aradi fiókjánál már nem tart folyószámlát és így oda befizetések nem történhetnek többé.

— A kolozsvári rendőrség hírei. Az éj folyamán ismeretlen tettesek betörték Keil Adolf Sr. Anton Pann 4. szám alatti padlására, ahonnan kolbászt, szalonnát és sonkát loptak le nagy mennyiségben. Innen a szomszédos Ceordás Árpád tisztviselő lakásába törtek be, ahonnan ruhamezőket loptak el.

Óriási tűz Brooklynben. Newyorktól jelentik: Brooklyn legnagyobb szállodájában, a Hotel Castban tűz ütött ki. A tűzvész félelmetes gyorsasággal terjedt és nyolcan elpusztultak a lángokban. Hat szállodai alkalmazott eltűnt.

— Sulyos repülőkatasztrófák. Kölnből jelentik: A közeli Longeris magasságában egy sportrepülő lezuhant. A repülőgép darabokra szűdött. A repülőgép vezetője és egy utas nyomban meghaltak. Ugyancsak repülőgépről történt baleset híre érkezik Ujvidékről, hogy az ottani „Ikarus“ repülőgép részvénytársaság egy új eroplánt próbált ki 200 méter magasságban. A motor defektet kapott és a repülőgép lezuhant. A pilóta és egy tengerész-tiszt kiugrott a zuhanó apparátusból a Danábs, ahol azonban megfulladt. A második utas egy altiszt, aki nem tudott leugrani, a lezuhant gép romjai alatt lelta halálát.

Zongoratulajdonosok

ne felejtsek

zongorájukat

javítás céljából, nyaralás előtt beküldeni

TRISKA I.

céghez, Cluj, Str. Saguna 14. (v. Bartha M.-u.)

Telefon 4-19.

lakói! Munkánk eredményessége szempontjából szükségünk van minden bírló dolgos közreműködésére. A szolidaritás megköveteli, hogy minden bírló csatlakozzék országos központjához. Csak az összes bírlók szilárd összetartása biztosíthat eredményes harcot a számban hiány, de hatalmas és befolyásos háztulajdonosi csoporttal szemben. Európa lakói egyesüljétek!

— Pusztító zivatar Pánczélceh fölött
Pánczélceh község fölött borzalmas zivatar dult, tegnap délután. Sűrű villámcsapás és mennydörgés követte hatalmas jégeső zudult a községre. Egy villámcsapás Motusan Joan újonnan épített házára érte, amely ennek következtében hatalmas robajjal beledőlt és maga alá temette lakóit, akik közül Ra-colta Anna halálát lelta. Többen súlyosan megsebesültek.

— A Magyar ellenzék a költségvetési vita meghosszabbításával bosszulja meg a „Világ“ meg nem jelenését. Budapestről jelentik: Mint ismeretes, a „Világ“ megjelenését Vass miniszterelnök helyettesi szavazal nem engedélyezte, hogy erre nem adott neki Bethlen felhatalmazást Gonfba utazása előtt. Ezt a választ a kormánypart képviselői is meglepetéssel fogadták, mert hiszen elutasításakor maga Bethlen utasította az interveniókat Vass miniszterhez. A baloldalon a legnagyobb izgalmat váltotta ki a miniszterelnök eljárása és azt hangsúlyozták, hogy ezek után Bethlen gróf minden jogot elvesztett arra, hogy múltáyo sági okokból az appropriációs vita gyors befejezésére tartson igényt. A szociáldemokrata párt 15 szónokot be is jelentett a megajánlási javaslat vitájához, valószínű azonban, hogy ezek után valamennyi képviselőtagját felszólaltatja az appropriációs vita során.

— A Kolozsvári Zsidó Nőegylet kertü mulatsága. A Kolozsvári Izraelita Jótékony Nőegylet június huszadikán nagyszabású kertü mulatságot rendez a református kollégium udvarán. A rendezőség gondoskodik negyszerű színpadi attrakciókról, konfetti csatáról, szépségversenyről, humoros sportmutatványokról, tomboláról és sok más mulatságra alkalmas látványosságról. Külön meglepetése is lesz a kertü mulatságnak, amit azonban a rendezőség a mulatság napjára tartogat. A napjövendelmé jótékonycélokat fog szolgálni.

— Kántorharc a szatmári és nagyváradi hitközségek között. Szatmárról jelenik tudósítani: Mint ismeretes, a szatmári és nagyváradi ort. zsidó hitközségek között az utóbbi hónapokban csendes rivalizálás fejlődött ki Riff Emánuel főkantor személye körül, aki már hosszú idők óta a nagyváradi hitközség főkántora ugyan, de egy önkényesen általa meghosszabbított amerikai turnéja következtében ellentétbe került hitközségével, minek folyamánnyakép szerzett jogait elvesztette a váradi hitközséggel szemben. Valószínűleg ilyen okok vezették a neves főkántort arra az elhatározásra, hogy még husvét körül szerződést kötött a szatmári ort. hitközséggel, amely már évek óta kántor nélküli van és kötelező ígéretet tett arra néve, hogy Sívut-ünnepén működését Szatmáron megkezdi. Riff Emánuel eme kötelezettségének támogatására még kifejezetten is anyagi felelősséget vállalt a szatmári hitközség irányában azon eszire, ha a szerződésnek nem lenne eleget. Sívut-ünnep előtt a főkantor Szatmárra érkezett és megállapodott az itteni hitközség vezetőségével a lakás és egyéb kérdések tekintetében is. Hogy a hitközség a főkantor részére megfelelő lakást biztosítson, ennek érdekében tetemes anyagi áldozatokat is hozott. Mindezek után azonban Riff Emánuel nem foglalta el állását Szatmáron, hanem megállapodott a váradi hitközséggel, amelytől most különböző előnyöket sikerült megszereznie. A szatmári hitközség, amelynek Riff Emánuel inkonzekvenanciája százezer lejesen felüli hiábavaló kiadást okozott, pert indít a főkantor ellen, kárainak megtérítése iránt.

— A porosz Landtag felfüggesztette Wulle kampóskeresztes képviselő mentelmi jogát. Berlinből jelentik: A porosz Landtag elhatározta, hogy az államügyész megkeresése értelmében felfüggeszti Wulle képviselő jogát. A Landtag minden tagja hozzájárult ehhez a határozathoz, kivéve a néhány völkisch-képviselőt. Wulle tudvalevőleg egyike volt azoknak, akik a völkisch terrorrezervezetek által elkövetett orgyilkosságokat megszervezte és a gyilkosokat tették elkövetésére bátorította.

Ruhája molymentessé válik, ha Czinknél festtet, tisztított.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári szeszgyárosok is csatlakoztak a szeszkartellhez

Rövidesen végleg megalakul a Romániai Központi Szesztértékesítő

(Cluj-Kolozsvár, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt a kereskedelmi és iparkamara tanácstermében a kolozsvári körzethez tartozó mezőgazdasági szeszgyárosok rendkívüli közgyűlést tartottak, amelynek egyetlen tárgya a készülő szeszkartellhez való csatlakozás kimondása volt. A közgyűlésen mintegy harminc mezőgazdasági szeszgyáros vett részt, akik vita nélkül egyhangulag elfogadták Erdős Zsigmond nagyváradi szeszgyári igazgatónak a központi szesztértékesítő felállítására vonatkozó javaslatát. Mint ismeretes, a szeszkartell megalakítása

Mire fordítja Románia a jóvátételi összegeket?

Sem a költségvetésben, sem pedig más állami tételek között nem szerepelnek a jóvátételi bevételek

(Bucaresti-Bucarest, június 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul” című lap „Mire fordítják a jóvátételt?” címen cikket ír, amelyben kifejti, hogy azok az összegek, amelyeket Románia eddig jóvátétel fejében kapott, nem szerepelnek az állami költségvetésben és így senki sem tudja, hogy ezek az összegek mire lesznek fordítva. Az idézett lap többek között a következőket írja:

„Románia megbizottja, amely tagja a népszövetség jóvátételi bizottságának, a napokban jelentést küldött a kormánynak, amelyben kimutatta, hogy 1926 május elsejéig Románia Németországtól 47.780.426 aranymárkát, Bélgáriától pedig 1922.145 aranyfrankot kapott jóvátétel fejében. A két államtól befolyt összeg így 61.500.000 aranyfrankot tesz ki, amely közel hárommilliárd lejnek felel meg. Ennek az összegnek, amely pedig jelentős tétel, nem lehet megtalálni a nyomát sem a költségvetésben, sem pedig a kincstár más tételei között.”

„Jól tudjuk, — folytatja a lap — hogy Németország a jóvátétel összegét nagyrésztben természetben, még pedig vasúti és kémiai anyagokban róta le, tehát ezen a címen kellene a költségvetésben szerepelnie. Ha az ideai költségvetésben ezek a tételek nem szerepelhettek, miért nem találjuk nyomát egyetlen költségvetésben sem 1921 óta? Csodálatos, hogy a Dawes-terv alkalmazása után sem tűntették fel a jóvátételi összegeket a költségvetésben, holott Németország a terz alapján meghatározott időkben, meghatározott összegeket fizetett le ezen a címen. 1925 év folyamán csak egyedül Németország több mint háromszázmillió lej törlesztett jóvátételi kötelezettségéből, amely összeg a jelen ideig legkevesebb félmilliárd lejre emelkedett. Hol könyvelték el ezeket a tételeket?”

Az a tény — állapítja meg az „Adeverul” — hogy a jóvátétel nagyrésze vasúti anyagokban nyert kiegyenlítést, nem mentesíti a költségvetésbe való beírás alól annál kevésbé, mert — hiszen a CFR éppen autonómiájánál fogva pénzügyileg külön válszstandó az állami kiadási tételektől. Ugyanilyen misztikus homály fedi azt a kérdést is, hogy mi történik a bolgár jóvátétellel. Milliárdokról van itt szó, amelyeket hadi kártalanításra kellene felhasználni és ilyen címen kellene a költségvetésben is szerepelniük.”

„Íme egy kérdés — fejezi be a lap, — melyre választ várunk.”

Nagy bécsi vállalatok likvidálása. Bécsiől jelentik: A közeli napokban néhány nagy bécsi részvénytársaság fogja elhatározni likvidálását. Június 4 én tartja rendkívüli köz-

gyűlést az Otto Rabsch és Josef Böhm részvénytársaság fémárnyagár abból a célból, hogy kimondja a likvidálást. Június 7 én hasonló célból tart rendkívüli közgyűlést az „Industriest” részvénytársaság. A Rietschel és Hennberg részvénytársaság már röviddel azelőtt likvidált. E cégek felszólítása összefüggésben van az aranymérlegéről szóló törvény gazdasági hatásaival.

Tovább szilárdulnak a devizák. Tegnap jelentettük, hogy nagyobbarányu kereslet indult meg külföldi devizák iránt, amely az árfolyamokban is kifejezésre jutott. Bukarestben a tegnap este megindult áremelkedések ma tovább folytatódniak úgy, hogy a délelőtti és délutáni árfolyamok között lényeges eltérések vannak. A bukaresti áralakulásokat alább adjuk:

	délelőtt	délután
párisi kifizetés	7 70	8 00
berlini „	56 00	57 75
londoni „	1142 00	1175 00
newyorki „	234 00	242 00
milánói „	9 11	9 35
zürichi „	45 35	47 00
bécsi „	33 40	34 60
prágai „	6 95	7 20

Az erdélyi és bánáti pénzpiacra az árfolyamok a bukarestihez hasonló emelkedést tüntetnek fel. A devizaforgalom megélénkülését főleg azzal magyarázzák, hogy az importőröknek sürgetős esedékességük van külföldi devizákban, amelyek fedezését már nem halaszthatják. Esti jelentések szerint a szilárdulás úgy a bukaresti, mint az erdélyi piacon némileg enyhült és az árakban néhány pontos visszaesés mutatkozik.

Expressz áruforgalom Magyarország és Csehszlovákia között. Budapesti jelentés szerint a magyar kereskedelmiügyi minisztérium és a csehszlovák vasútiügyi minisztérium között tárgyalások vannak folyamatban az expressz áruforgalom érdekében. Az expressz árut a gyorsvonatok szállítanák és már a feladóállomáson elvámolnák. Az ilyen árakat csak olyan állomásokra lehet feladni, ahol a gyorsvonat megáll.

TŐZSDE

Június 3-án

A lej Zürichben 220—220. A többi külföldi tőzsdéken ünnep miatt szünetelt a forgalom.

Kolozsvár. A belvárosi piacon a tegnap esti szilárdulás ma is folytatódott. A kereslet devizák iránt fokozódott, a kínálat viszont csökkent. Emelkedő árak mellett a következő árfolyamok alakultak ki:

Bécs 33 50—34 00, Prága 7 30—7 40, Budapest 290—295, Páris 7 95—8 05, Zürich 47 00—47 50, Newyork 240 00—245 00, London 1170—1180, Milánó 9 40—9 50.

Zürich. Zárlat: Berlin 192 90, Amsterdam 207 50, Newyork 516 50, London 2511 50, Páris

1685 00, Milánó 1985 00, Prága 1529 50, Budapest 72 30, Belgrad 911 50, Bukarest 220 00—220 00, Varsó 44 50, Bécs 72 95.

Bukaresti. Devizák: Páris 8 00, Berlin 57 75, London 1175 00, Newyork 242 00, Milánó 9 35, Zürich 47 00, Bécs 84 30, Prága 7 20, Brüsszel — Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 850, német márka 55 00, leva 1 65, török lira 125, font sterling 1155, francia frank 8 00, svájci frank 45 00, olasz lira 9 00, drachma 2 85, dinár 4 20, dollár 231, lengyel forint —, osztrák schilling 33 00, magyar korona 34 00, cseh korona 7 00, belga frank —, holland forint —.

Gsz, reuma, köszvény és vesébjellen

biztos gyógyulást talál Bizusán. (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal). Vasúti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztényi elátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek. Naponta tévés tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig. Elő- és utószézonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: bizusai fürdőigazgatóság. Posta: Ileanda-Mare.

Select-mozgó

Ma mutatja be a rendkívüli slágert

Ghilotina

vagy

Ártatlanul elítélve

A főszerepben a csodaszép művésznő: Marcella Albany

Uranla-mozgó

Ma mutatja be a

Vörös macska

6. szenzációs detektívdrámát, 5 felvonásban, a főszerepben Cutha Ralf és Maria Oscar

Apello-mozgó

Vilmos

svéd herceg afrikai expedíciója

6 felvonásban

Hirdessen az Uj Keletben

Kerekedők figyelmébe!

Festünk bármilyen gyapju, műselyem és pamut fonalat szintartóan, bármilyen színre. Végárufestés adjusztálva.

„Kristály” kelmelesítő, vegytisztító és gőzmosógár, Cluj, Telefon 500

SZINHA

M.

Magyar

Péntek fél 9 kor

133 A. So

szombat fél 9 ko

vel, Nemén

Nepibárlet

Vasárnap d. u. f

litott helyé

dor fellép

Vasárnap d. u. 6

számo'kol

Lászlónak

először). Sa

des helyára

Vasárnap este h

szony (Le

Ihászsal, I

Hétfő: C.ókos

Engros.

Börkere

csizma

Saját

Kozál

céget, Cluj, S.

deke, hogy kizá
Perlességet has
gyott bőrök-k
szinét és fényt
így szelős tolt
Kapható minden
eladókn

Auslä

áthelyezte t

valamint k

Calea R

alatti házába. A

por

Üzletátszervezé

árukészletek

olcsó árakk

Engros.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Magyar Színház esti előadása

Péntek fél 9 kor: Vergődő szívek (Napibérlet 133 133 A. Sorozat 419)

Szombat fél 9 kor: Csókos asszony (Pintér Bökével, Neményi Lillivel, László és Ihszszal. Napibérlet 134 sz. B. Sorozat 420)

Vasárnap d. u. fél 3 kor: Varázskeringő (Leszállított helyárak. Pintér Bökke és László Andor fellépésével. Sorozat 421)

Vasárnap d. u. 6-kor: Kabaréelőadás új magán-számokkal és táncokkal. Katalin. (Fodor Lászlónak legújabb vígjátéka. Ujdonság. először). Százszáz (Ujdonság, először. Rezsdes helyárakkal. Sorozat 422)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Csókos asszony (Lengyel Irénnel, Neményi, László, Ihszszal. Bérletszűnet. Sorozat 423)

Hétfő: Csókos asszony (Bérletszűnet. Sorozat 424)

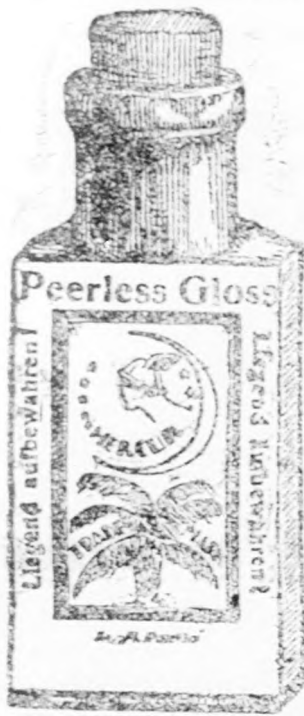
Engros. Detail

Bőrkereskedők, cipészek és csizmadiaik figyelmébe!

Saját érdekében keressék fel a

Kozák és Sámson

Ceget, Cluj, Str. Regina Maria 9. (Deák F. u.)

hol a legolcsóbb napirak mellett szerizheti be mindenremit bőr-különlegességi szűtségletét. Óriási választék bel- és külföldi feltebbőrkben és talpakban.

Tegyen próba-rendelést!

Pontos és olcsó kiszolgálásunkról biztosítjuk. Ugyancsak itt megrendelhető a Merkúr vegyszert gyár „Perless-gloss” és „Aprutura” bőrtényesítő készítményei. — Minden más gyártmányt felülmúlunk fény és minőség tekintetében. Minden csizma iának és cipőszex elsősorú érdeke, hogy bizó óleg a Me cur-főle Apraturát és Perless-glossot használja, amennyiben a szűneha-gyott bőröknek teljesen visszaadja az eredeti szűnet és fényt. Nem habzik kenés közben s így szűplős foltokat nem hagy maga után. — Napirak minden jbb bőrkeresedekben. Vízont-eladókmat nagy árkedvezmény.

Telefon 7-59.

Ausländer Lajos

áthelyezte üve és porcellán üzletét valamint központi raktárait Calea Reg. Ferd. 67 sz.

alatti házába. A rendez si munkálatok 1-2 napon belül befe eződnek.

Üzletátszervezés miatt, a raktáron levő nagy árukészletek verseny en kívül álló feltűnő olcsó árakban lesznek elárusítva.

Engros. Telefon 9-54. En detail.

Olcsó cipőárusítás!

Raktáron levő cipőinket üzletátalakítás miatt, minden elfogadható árban elárusítjuk. Mindenkienek saját érdeke ezen kedvező alkalmat kihasználni.

FRAȚII GONDA magazin de ghete, Calea Reg. Ferdinand 25. - Főpostával szemben.

Hegnyilt
Farkas és Nyiredy
 világváro- cimitábla festészeti műter-
 si művője meCluj
Calea Regele Ferdinand 15. I. em.
 (v. We selényi M. u.) Modern szoba-
 festés és bu orfnyezés. Kő fen árá, fel-
 tot. — Tannlók fizetéssel felvételnek.
Telefon 183 szám.

ארטה כשר
PENSIO
 Szovátán.
 Szovátá fűrdőn június 1-án, az Istrán-szól-
 vái szemben, a főuton épült villában szigo-
 runan orth. a legényesebb igényeket is ki-
 elégítő uri pensio nyílt. Jelentkezéseket el-
 fogad, telvílágosítással szolgál
Dr. Krausz Józsefné főrabblné
 Dietosannatín.

Üvegcsiszolás!

 Bator- és fali tükörök 2-8
 mm. vastagságban, min-
 den méretben és kivitel-
 ben, u. m. sarkos, orál
 és barok. Fian-tükör 2
 mm. vastag, eredeti tábl-
 lákban és kivégva. Autó-
 üveg. **Tükörjavítás**
 Üveg rézbe foglalási mű-
 vési kivitelben. Tükör
 és tükörüveg-raktár. —
 Hajított üveg.
„VENUS” üvegcsiszoló és tü-
& Co. körkereseti társaság, Sibiu.
 Schneidergasse No 4
 Kuláns kiszolgálás. Előnyös szállítás.

Pályázat
A **gherlul** (Szamosujvár) izr. hit-
község kizárólagos joggal kóserhus szál-
lítót keres. Feltételek a hitközség jegy-
zői irodájában megtudhatók.

Szeplőket,

májfoltokat, pattaná-
sokat, mitesszereket és
az arcbőr minden egyéb
tisztálási ágait garan-
cia mellett eltünteti a
„Le Miracle” új eljárás-
sal készített fiatalító
krém. Egy tégely 80
lei. Hat tégely (arc és
kéztisztító kura) 450
lei. Hat tégely (arc és
kéztisztító kura) 450
lei. Drága de jó.
Raktár: „Rednetor” Cluj, Str. Reg. Maria 32.
Az egyedüli krém, amely maszkázzsal eltünteti a
ránccokat.
Raktár a régi királyság részére: Chemosana Str.
Academiei 2, Bucuresti

Aranyat, platinát,
régi fogso okat legmagasabb áron vesz
Transilvania
Dental Depot
Cluj, Strada Jorga No 3.

RÓTH
cipésnél
Szabó u. 2. sz.
klutvészülnek
a legújabb
divertu
cipő-
különlegessé-
gek.

Kérje
mindenhol Dreher-Naggenmacher
sörgyárlmányait!
Márciusi világos
Dacia extra special.
Bavaria dupla maláta.

Preciziós
fogaskerékek
készítése autókhoz és egyéb gépek-
hez garancia és olcsó ár mellett.
Szabó János
Cluj, Str. Jasi or (Nagyzamos) No 2.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állást keresőknek 100% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Gépirónő, 9 évi gyakorlattal, szombat megtartásával állást keres. Cím a kiadóba.

Hebräische Kindergärtnerin mit mährischer Praxis sucht Stelle als leitende Kindergärtnerin. Brteil, unterricht auch im Lehrkurs. — Adresse: Mirschhorn Bodia Tg. Mures, Str. Prinz Carol 42, 1194

Jó házból való zsidó lány gyermekek melé ajánlkozók, háztartásban is segédkezne. Klein Rózsi, Postrestante of. Dej. 1203

Kifutófiút

felvesz, jó fizetéssel, a Fraternitas-nyomda, S. r. Baron L. Pop 10.

Nyomdászok.

Azonnal e adó: 1 db. 12-s Sig. gyors-sajtó motorral, 1 db. Anger tégalnyomó 400 kg. jó betű, 10 kg. rézanyag. Révész Ernő könyvkereskedés, Tg. Mures

Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi, tudományos, közgazdasági cikkek, prospectusok stb.) irógéppel való másolások és sokszorosítások gyorsan, pontosan készülnek Fölvétel-Friedmann könyvkereskedésben, Főter. 842

Fiatalkönyvtársaság alkalmazás keres. Friedmanné, Déva, Fiata Uniói 11. 1203

Barzol

Fierarie Vasúziel

Ciuj-Kolozsvár, Piața M. Vit. 13

Telefon 1049

Ha olcsón és jól akar főzni, vegyen dr. Szentpéteriné-féle szakácskönyvet, amely az összes zöldségtételek és gyümölcsök befőzsmódját, továbbá a legkülönfélébb ételek gazdaságos előállításí módját tartalmazza, eddig már 25,000 pld. van forgalomban. Kapható az UJ KELET könyvkiadóban és Fűssy J. könyvkiadóban, Tordán.

Hölgyek és masamódok!

Mindenki előtt alismert, legolcsóbb bevásárlási forrás Romániában

K. Szabó Rózsi kalapgyára

ahol a legmodernebb és izléses szalmakalapok készülnek. Eredeti bécsi modellekből újabb szalitmány érkezett. Szalmaformások 24 óra alatt végeztenek. További szives partiógasukat kéri tisztelettel

K. SZABÓ RÓZSIKA
Ciuj, Str. Reg. Ferdinand 14.
Brassó, Kapu-utca 40. Gyár: Kapu-utca 6. sz.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Saját tőke: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed.

Aruaktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYA

Ciuj, Str. Baron L. Pop 10

Legujabb könyvek

- Salemon László: Végtelen élet — — 60
- Ben Ami: Palesztina-utamató — — 60
- Mereskovskij: A pokol tornácában — 240
- Horovics J. nő: Idegen szavak szótára — 320
- Balzac: Pajzán históriák. III. kötet — 300
- Curtis Jrke: A gorosok — — 50
- Karintay: Ki kérdezett — — 220
- Strindberg: Viharos tengeren — — 260
- Courths M. hler: Czoboly királyné — 110
- Ludwig Wolf: Csak hat hónap még az élet — — 175
- Huzó Viktor: Nyomorultak — — 600
- Osszezdovzky: Ázsiai titkok — — 440
- Dr. Kovrig: Uj Oroszország (1917-1925) — 528
- Dr. Horyáth: A kis természetbuvár — 50
- Kardos Árpád: Gombatermesztés otthon — 50

Zsidó tárgyú könyvek

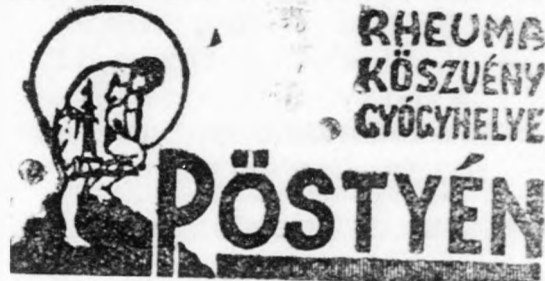
- Mezey: Rajzok a magyar-zsidó életből — 75
- Geiger: Levelek a kitérésről — — 75
- Gábor: Manó és kőtészete — — 75
- Goldzher: A zsidóság lényege és fejlődése — 75
- Dr. Kiss: Salamon ibn Gabiról — — 75

Hölgyeim! Vételkötézettség nélkül nézzék meg

IDEAL

nőkialap üzletujdonságait. Pelyem, szelag és szalmakalapok még soha nem létezett olcsó árért. Átalakításokat és formálásokat 48 óra alatt készítünk gyári árban.

Ciuj, Calea Regala Ferdinand 8.

RHEUMA KÖSZVÉNY CYCZYHELVE

RÖSTYÉN

a világon pársanul áll. Jó polgári pensió napi 50 cashkoronától feljbb. Felvilágosításul szolgál Mg. Ph. El. Singer, Timisoara, I. Str. P. Tegle Nr. 2. Aai nem utazhat, az használja Pöstyén

iszap-házikurát.

Pi. Que. iszapkozka, kéz gamma kompress minden gyógyszerárban, drogeriátan kapható

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL“

borotváló por mely az ország területén higienia

szempontból a legjobban alkalmas borotváló szer az arcot nem marja kellemes hatást hagy utána. — Ovakkodjunk az Minderült kapható. Csak az IDEAL Egyedüli készítője: Keltisásu a valódi.

Reszling József fodrász

Ciuj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Sighetul-Marmatiel egyedüri Glemman Adolf illatszertár Str. Pop Voda 40

Eggenberger

építési vállalat, Brasov,

Weisz Mihály-u. No 15.

Telefon 7-87.

Gyárkérmény építés, gőzkazán be-falazás, gépek alapozása, mindenféle betonmunkák kivitele, kementék, gyártelepek részére, saját szerkezetű szab. füstemésztők építése. Magas építés.

Lábizzadásellen Podol

Telefon: 2-28, 10-47

SZÉP NYOMTATVÁNY A LEGJOBB REKLÁM

Kadima-nyomda

Ciuj, Strada Baron L. Pop No. 10

Készülnek

Könyvek, füzetek, lapok, folyóiratok, zárszámadások és mindennemű bank és kereskedelmi nyomtatványok, díszes és művészi kivitelű levélpapírok, béli és esküvői meghívók, cégkártyák, névjegyek stb.

Kérjen ajánlatot

Erdély legmodernebb betűanyaggal felszerelt nyomdája

Kadima Nyomda és Képviselet: Sz. E. Nyomda (Ciuj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.)

szervezettség kiadó. Kivétel és nyomda. Ciuj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop (Brassay-utca) 10. Telefon: Csak. és kiadóhivatal 977, 228 és 1047. Sz. H. Sz. — — — 22. Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is lefizethető. Szegedre —

1926 június 5 Szom

Flotta Alexandria

E pillanatban a Flotta Alexandria felé szelik át, hogy az angol birodalmi eszméket nem első nem utolsósorban, amely utóbbi időkben, hogy világbirodalmi eszméket, Kétségtelenül, orosz propaganda angol imperializmus Indiában nagy tömeges gondolatnak, hogy feltehetően tudvóztó tudvóztó szándékol indiai „non cooperatió” idöben nem igen annál többet hallu racionalisták mozgolással törnek ama teljesen kikapcsolják ugy bel-, mint külpolitika önálló politikát

Erre vall az a képegyiptomi választás Zaglul pasa pártja karmányos módszerek Anglia minden további kormányzást azonban csak addig kormányzat elvét elismere meg a nagy világutazás hegemóniájában, nek koncepcióját népi megmozdulások és hívei Egyiptom politikai, hanem külső is ad absurdum értendők arra, hogy rantálják Anglia részéről Szudán fölötti háború

Anglia számára a dán kérdé az a legjobban kiközösítetora a fölötti birtoktene egész világbirodalmával, a tengernek végével és az lan birtoklásival. Érthető tehát, a mácia e kérdés körében minden átmenetközébe nyul, a riad vissza, hogy teljes függetlenség szuezi csatorna kérdésit is megtegye.

Ez órákban még hogy az egyiptomi ják a flottatüntetésének elközbárányos, hogy a részervezett egyiptomegykönnyen beletébe és maga ifolyamodul. Ez p eseményekhez vezet gyarmatoknak egalkalmat várja álló népek egy rész és hozzácsatlakozh

Tekintettel az adiplomácia nem magasabb érdekekoncessziókra is nűnek, hogy alex ható zavarokat idhetják ezt, mert